

סדר ויושע לשביעי של פסח

הפיוט 'שיר השירים אסלסל' נכתב ליום ויושע (שביעי של פסח) שבו קראו את שירת הים. ואף על פי שהוא נכתב בשלב מוקדם יחסית בחייו של המשורר (על פי חתימת 'שמואל הרביעי בחבורה בהושענא'), הוא כבר נסמך על פיוטי סדר ארוכים שקדמו לו (ראו בקום, שיר השירים, עמ' 21–76; הנ"ל, תוספות לסדר שיר השירים, עמ' 87–94). לסדרי ויושע קדומים יותר השוו אליצור, שני פיוטים לויושע, עמ' 41–79. בארבעים חטיבותיו (600 טורים) של הפיוט הפייטן מפיט את כל התחלות פסוקי שיר השירים, שלושה שלושה בכל חטיבה בראש שלוש המחרוזות הראשונות. פסוקי שירת הים (שמ' יד, ל ואילך) ושירת דבורה (שו' ה, א ואילך) משמשים כפסוקי חתימה לסירוגין בחתימת המחרוזות הרביעית החותמת את החטיבה וקובעת את חריזת טורי החטיבה כולם (15). בראש טורי גימ"ל של המחרוזות המפייטות את שיר השירים באים כסדר כל המילים של פסוקי עשר שירות (יש' ל, כט; שמ' טו, א; במ' כא, יז; דב' לא, כב; שו' ה, א; תה' ל, א; שה"ש א, א; דה"ב כ, כא; יש' ה, א; תה' צח, א). רבים מפסוקי שה"ש השלישי קושר אל תקוות הגאולה ובעיקר אל השיבה לירושלים כמרכז של עלייה לרגל. כך למשל: הנך יפה | לחנות בטירת ארמונים (76), מה יפו | תכופי חגיך בחגיגותם יעלוזון (451), קול | אדיר מפוצץ בשמי מרומו / בא העת קומו עלו לאולמו (121–122), כולך יפה | למקדשי בניך שבים (256), אנהגך | אל עירי (519). גם ההתייחסות אל ישמעאל כמי שדבק בעשיו מזכירה את יחסי הקרבה שנוצרו בין יוחנן צ'ימיסקס, הקיסר הביזנטי, ובין שבטי ערב ששלטו בירושלים: חמס יזעקו מתאומי זוגות (587). קיסר זה ביקש שהערבים יסלקו את היהודים מירושלים. לא לחינם מבקש הפייטן: אחריתו עדי אובד כקדם (179). בפירוש נעזרנו במקבילות רבות ממדרש לקח טוב של ר' טוביה בן אליעזר, איש ביזנטיון, אשר ר' אברהם לוין מירושלים הביא לידיעתנו חלק מהם.

ת ^ל : קמברידג' T-S NS 236.64 – כ"י אחד עם ת ^ב	א: אוקספורד f.106.39
ת ^ב : קמברידג' T-S NS 238.89 – כ"י אחד עם ד	ב: בודפשט קאופמן 73(115)
ת ^ג : קמברידג' T-S NS 243.137 – כ"י אחד עם ב	ג: בודפשט קאופמן 133(92)
ת ^ד : קמברידג' T-S NS 244.48	ד: לוס אנג'לס, אוסף קומבס 11
ת ^ה : קמברידג' T-S NS 274.126 – כ"י אחד עם א	ה: ניו יורק אדלר 2151.77 – כ"י אחד עם ד
ת ^ו : קמברידג' T-S NS 275.50 – כ"י אחד עם פ	ו: ניו יורק אדלר 2152.16 – כ"י אחד עם ד
ת ^ז : קמברידג' T-S NS 275.59a – כ"י אחד עם ע	ז: ניו יורק אדלר 2176.11
ת ^ח : קמברידג' T-S NS 275.104	ח: ניו יורק אדלר 2486.5–6
ת ^ט : קמברידג' T-S NS 276.42 – כ"י אחד עם ת ^ב	ט: ניו יורק אדלר 2894.13
ת ^י : קמברידג' T-S NS 276.193	י: פילדלפיה דרופסי 252
ת ^{יא} : קמברידג' T-S NS 277.54 – כ"י אחד עם א	כ: פריס כ"ח IV C 333
ת ^{יב} : קמברידג' T-S NS 277.71 – כ"י אחד עם ב	ל: קמברידג' T-S H2.31
ת ^{יג} : קמברידג' T-S NS 277.115 – כ"י אחד עם ח	מ: קמברידג' T-S H2.37
ת ^{יד} : קמברידג' T-S NS 278.134 – כ"י אחד עם פ	נ: קמברידג' T-S Misc. 10.219 – כ"י אחד עם ב
ת ^{טו} : קמברידג' T-S NS 315.99	ס: קמברידג' T-S Misc. 10.226
ת ^{טז} : קמברידג' T-S NS 326.50 – כ"י אחד עם ת ^ב	ע: קמברידג' T-S NS 71.29
ת ^{יז} : קמברידג' T-S AS 111.239 – כ"י אחד עם ת ^ב	פ: קמברידג' T-S NS 109.13
ת ^{יח} : קמברידג' T-S AS 112.29 – כ"י אחד עם ת ^ב	צ: קמברידג' T-S NS 110.97
ת ^{יט} : קמברידג' T-S AS 114.90 – כ"י אחד עם ת	ק: קמברידג' T-S NS 115.42
ת ^כ : קמברידג' T-S AS 115.341 – כ"י אחד עם ת ^ב	ר: קמברידג' T-S NS 124.55 – כ"י אחד עם ס
ת ^{כא} : קמברידג' T-S AS 116.121 – כ"י אחד עם פ	ש: קמברידג' T-S NS 124.56 – כ"י אחד עם ס
ת ^{כב} : קמברידג' T-S AS 116.243 – כ"י אחד עם פ	ת: קמברידג' T-S NS 125b.5k
ת ^{כג} : קמברידג' T-S AS 116.248 – כ"י אחד עם ב	ת ^א : קמברידג' T-S NS 126.91
ת ^{כד} : קמברידג' T-S AS 117.284 – כ"י אחד עם ת	ת ^ב : קמברידג' T-S NS 135.140
ת ^{כה} : קמברידג' T-S AS 117.337 – כ"י אחד עם ב	ת ^ג : קמברידג' T-S NS 137.2m – כ"י אחד עם ת
ת ^{כו} : קמברידג' T-S AS 119.282 – כ"י אחד עם ת	ת ^ד : קמברידג' T-S NS 137.55
ת ^{כז} : קמברידג' T-S AS 123.60 – כ"י אחד עם פ	ת ^ה : קמברידג' T-S NS 138.12 – כ"י אחד עם ת
ת ^{כח} : קמברידג' T-S AS 125.206	ת ^ו : קמברידג' T-S NS 138.44 – כ"י אחד עם ת
ת ^{כט} : קמברידג' T-S AS 127.117	ת ^ו : קמברידג' T-S NS 141.20 – כ"י אחד עם פ
ת ^ל : קמברידג' T-S AS 129.16	ת ^ז : קמברידג' T-S NS 198.43 – כ"י אחד עם ד
ת ^{לא} : קמברידג' מוצרי IV 212.4 – כ"י אחד עם כ	ת ^ח : קמברידג' T-S NS 204.30 – כ"י אחד עם ד
ת ^{לב} : קמברידג' מוצרי IV 221	ת ^ט : קמברידג' T-S NS 234.26 – כ"י אחד עם ג
	ת ^י : קמברידג' T-S NS 235.116 – כ"י אחד עם ד

	שיר השירים ד' שמואל השלישי
	שיר השירים אָסְלָסְל בְּפֶצֶח רִנְנִי
	בְּיוֹם נִקְרַע בּוֹ סוֹף לְהַמְוִנִי
	הַשִּׁיר גָּעוּ גְאוּלֵּי כְּנַגְרָפוֹ מְדִינִי
שמ' טו, א	וְיֵאמְרוּ לֵאמֹר אֲשִׁירָה לִי
	5 יִשְׁקֵנִי דוֹדִי כְּהֶרְעִישׁ חוּג גְּבֻנוֹנִי
	הַלְוִי יִשְׁקֵנִי שְׁנֵייה וְיִרְעִיץ מְעַנִּי
	יִהְיֶה וְתָקִי בְשָׁתִי תוֹרוֹת לְמִדּוֹנִי
תה' קלה, ה	כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל יְיָ
	לְרִיחַ זִיווּג צִהְבֵּת שְׁנֵי שְׁמֹנִי
	10 חֲשָׁתִי לְהַתְנַחֹת עַל יָד שְׁנֵי אוֹמְנִי
	לָכֵם טוֹב שְׁנֵי עוֹלָמוֹת לְדַשְׁנָכֶם אֶמּוֹנִי
תה' לד, ט	טַעֲמוּ וְרֵאוּ כִּי טוֹב יְיָ
	יְיָ יָרִיב רִיבֵי וְיָדִין דִּינִי
	כְּמֶאֱז בְּרָצְצוּ רָאשֵׁי מְדִינִי
שמ' יד, ל	וְיִוָּשַׁע יְיָ

נוסח היסוד: י. חילופים: א, ה (טורים 202–227), ו (טורים 29–53, 202–227), ז, ט, מ, נ+ל+ב+ת^מ (טורים 52–522), ס+ר+ש (טורים 448–531), ע (טורים 286–315), פ (טורים 1–46), צ (טורים 125–181), ק (טורים 430–510), ת+ת' (טורים 1–75), ת" (טורים 167–182), ת' (טורים 411–455), ת" (טורים 440–513), ת" (טורים 95–113), ת' (טורים 76–94), ת' (טורים 419–437, 510–520), ת" (טורים 151–176, 277–300), ת" (טורים 321–361), ת' (טורים 223–246), ת' (טורים 201–227), ת' (טורים 10–34), ת" (טורים 54–77), ת' (טורים 575–הסוף), ת" (טורים 361–389), ת" (טורים 42–77, 316–342), ת" (טורים 438–510), ת" (טורים 151–180), ת" (טורים 596–הסוף), ת' (טורים 91–150), ת" (טורים 592–הסוף), ת" (טורים 112–150, 230–263), ת" (טורים 1–15, 32, 92–104, 245–255, 276–271, 458–465, 481–488), ת" (טורים 81–86, 95–99, 366–371, 396–403), ת" (טורים 369–379, 575–582), ת" (טורים 338–379), ת" (טורים 51–66), ת" (טורים 66–75, 91–97), ת" (טורים 222–240), ת" (טורים 421–427, 445–449), ת" (טורים 15–19, 31–36), ת" (טורים 1–15, 31–45, 61–75, 91–105, 121–126, 149–165, 181–188, 215–225, 271–285), ת" (טורים 301–315, 331–345, 361–375, 391–405, 421–435, 451–465, 481–495, 511–525, 541–555, 571–585), ת" (טורים 1–10). נדפס: גנוי שכתור, ג, עמ' 58–92; מירסקי, ילקוט הפיוטים, עמ' נב-נד.

סדר למ סדר ליושע פ 2 נקרא [תת"ש שנקרא ת"ש אשר נקרא פ 6 וירעין] ת" וירעין פתח" 7 ותקין ויתקין תת"ש למדוני ת לקדוני פ לימדוני ת" 10 להתנחות] פת התנחות ת" על יד] ת על ידי פ ביד ת"

1 שיר השירים התחלות פסוקי שיר השירים פותחות את הטור הראשון בכל מחזורות. אסלסל כמו אזמר. בפצח רנני על פי יש' יד, ז. 2 סוף ים סוף. 3 השיר מכאן ועד לטור 78 פסוק המסגרת מיש' ל, כט. וכן בהמשך מקראות שלשון שיר נכלל בהם משמשים כפסוקי מסגרת בראש טורי גימ"ל של המחזורות. געו צעקו. גאולי גאולי ה', ישראל. כנגרפו מדיניי כאשר נסחפו בים הדנים אותי לכף חובה, המצרים. 5 שהש"ר א ב, ג, על הפסוק: ישקני מנשיקות פיהו: ר' יוחנן פתר קריה בישראל בשעה שעלו להר סיני. 6 שהש"ר א ב, ד: מיד חזרו באו להם אל משה, אמרו לו משה רבינו לואי יגלה לנו פעם שניה, לואי ישקני מנשיקות פיהו, לואי יתקע תלמוד תורה בלבנו כמות שהיה, אמר להם אין זו עכשיו, לעתיד לבוא הוא. 7 בשתי תורות תורה שבכתב ותורה שבעל פה. למדוני השווה למילה הזאת לעיל, פקודי, זולת 3. 9 לריח שהש"ר א ב, ה: לריח שמניך טובים...שתי תורות הן, תורה שבכתב ושבעל פה. 10 שני אומני משה ואהרן. 11 השוו תרגום על שה"ש א, ג: ובגין כן רחימו צדיקיא למהך בתר אורח טובך בדיל דיחסנן עלמא הדין ועלמא דאתי. 14 ברצצו ראשי על פי תה' עד, יד. 15 פסוקי שירת הים ושירת דבורה מלווים את החטיבות בסופן לסירוגין. פסוקים אלה גם קובעים את החריוה בכל חטיבה למלוא אורכה.

- מְשַׁכְנִי | לְהוֹטָה אַחַר שְׁכִינָה יָד פְּהֶבְרָק
מִסְעוֹת אֲרָבָעִים וּשְׁתֵּים דִּידוּיִי הִירָק
כָּלִיל | נִשְׁמַר לְדוֹרוֹת נוֹגְשִׁים לְהַעֲרָק
וְיִי עֲלֵיהֶם יִרְאָה וַיֵּצֵא כִבְרָק' זכ' ט, יד
- 20 שְׁחוּרָה | סְקוּרָה אֲנִי בְּתוֹכָהּ בִּי זָרָק
עֲנוּגָה וְנֶאֱוָה בְּנַחְמוֹת לִי פִירָק
הַתְקַדֵּשׁ | פְּקֻדוֹנִי וּבִקּוּל לִי שָׁרָק
'כִּנְפֵי יוֹנָה נִחְפָּה בַּפֶּסֶף וְאַבְרוֹתֶיהָ בִּירְקָרָק' תה' סח, יד
- 25 אֵל תִּרְאוּנִי | צְרוּכָה וְכָל אֶבֶר בִּי נִפְרָק
קְמוּטָה כִּכְף צָר שֶׁן עָלִי חָרָק
חָג | רִצּוֹן אַחוּג וְאַמְלָא כְּמִזְרָק
'לְרִיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שְׁמֵן תוֹרָק' שה"ש א, ג
- תוֹרָק | שְׁפָרַת מְטַעֲתִי וְלֹא כְּאֵילָן סָרָק
תִּבְעֵנָה שְׁפָתִי בְּשִׁיר הַנְּמָרָק
'וַתִּשָּׂר דְּבוּרָה וּבָרָק' שו' ה, א
- 30

16 שכינה יד] יד שכינה ת 20 בתוכחת] בתוכחות ת' 22 פקדוני] פיקדני ת 24 וכל] תל' וכל בכה"י 29 שפתי] שפתי תהלה פת בשיר] כשיר פ
16 שהש"ר א ד, ב: להוטים היו ישראל אחרי שכינה. 17 שהש"ר א ו, ד: על שנתעכבתי במדבר ארבעים ושתים מסעות.
18 כליל נשמר לדורות כליל פסח, ועל פי שמ' יב, מב. להערק להעריק, להבריח. 20–21 לקח טוב, שה"ש א ה, עמ' 19:
שחורה אני בתוכחות ונאה אני בנחמות ובהבטחות שהבטיחני על ידי נביאיו, והשוו גם מדרש שיר השירים כאן, ח ע"ב. 21 לי
פרק גאל אותי, ועל פי הארמית (ל). 26 ואמלא כמזרק על פי זכ' ט, טו. 29 תבענה שפתי על פי תה' קיט, קעא. הנמרק
המושלם כאן בהמשך.

	הגידה לי תכלית קץ הגאולה שושנת עמקים איכה תרעה ותנהלה ושמחת רוחתי עד אן תסליה 'אסיחה ותעטף רוחי סלה'	
תה' עז, ד		
	אם קציר עבר וקיץ פלה צור לבבי וחלקי רחמיו לא יכלה ליכב פן יפוג אבשר ואמלה 'הנה שפתי לא אכלה'	35
תה' מ, י		
	לסוסתי עדי קישטתי סוסי צר להבהילה סוינים לירות ולזרוק בנבכי מצולה פהולף נאור יראה וינהלני בחמלה 'אל המנוחה ואל הנחלה'	40
דב' יב, ט		
	הנחלה מה נעימה היא ומגודלה ומהוללה לנוחליה הראה ניסים וחזק גדולה 'וירא ישראל את היד הגדולה'	45
שמ' יד, לא		

32 עמקים] העמקים ת"י איכה] פ מתי ת 33 תסלילה] ו תמלילה ת 37 ליכב] ליכוב ת 39 עדי] ו עדיי ת"י 40 בנבכי] בעמקי ת"י 43 ומהוללה] ליתא תת"י

31 השו תרגום לשה"ש א, ז. 32 שושנת עמקים כינוי לישראל על פי שה"ש ב, א. איכה תרעה על פי שה"ש א, ז, והשו לקח טוב על אתר, עמ' 24: איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים – איכה תרעה, בימות המשיח (ל). 33 עד אן תסלילה מתי תרומם (ל). 34 ותעטף השו לקח טוב, שה"ש א, ז, עמ' 24–25: שלמה אהיה כעוטיה – ...שלא אהיה כעוטיה כאבל הזה שהוא עוטה על שפם ודומם, כך ישראל כיון שהאריך עליהם הגלות וכלו כל הקצין היו יושבין ומשתוממין ואין להם פה להשיב לאומות. 35 קציר עבר וקיץ כלה כלו כל הקצים ועל פי יר' ח, כ. 36 צור לבבי וחלקי על פי תה' עג, כו. רחמיו לא יכלה על פי תה' מ, יב. 37 ליכב פן יפוג על פי בר' מה, כו. 39 שהש"ר א ט, ד: לססתי ברכבי פרעה – אלא רכב פרעה על סוס זכר, וכביכול נגלה הקב"ה על סוס זכר. צר הוא פרעה. 40 סוינים מצרים (על פי יח' כט, י).

תה' מא, יד	<p>נֶאֱוָה כְּרוּבֵי צַעֲצוּעִים עָשׂ אִתִּיאֵל יָשָׁב תַּחְתֵּימוֹ אֶרֶץ וְכְרוּבֵי יְקוֹתִיאֵל בְּחִלֵּל טוֹפְפוּ מַחֲצָרִים לְהִלֵּל לְאֵל 'כְּרוּף יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל'</p>
תה' סח, לו	<p>50 תוֹרִי חֲלִי כְתָם אֶרֶץ עָשׂ בְּצִלְאֵל זִיקָק בְּתוֹכוֹ שְׁנֵי לוֹחֹת כְּהוֹאֵל לְבֹא וּלְלַמֵּד דְּקְדוּקָי מִצְוֹת בְּדִיר אֲרִיאֵל 'נִרְאָא אֱלֹהִים מִמְּקַדְשֵׁךָ אֵל יִשְׂרָאֵל'</p>
יש' ל, כט	<p>55 עוֹד הַיּוֹם הַזֶּה אֶיֶּחַל לְגֹאֵל דְּלוֹתֵי שְׁחוּתֵי וְאֵין דּוֹרֵשׁ וְשׂוֹאֵל בְּהָר גְּבוּל יִשְׂרָאֵל יַעֲמֵד הַשֶּׁר מִיכָאֵל 'לְבֹא בְּהָר יְיָ אֵל צוּר יִשְׂרָאֵל'</p>
שו' ה, ב	<p>60 יִשְׂרָאֵל בְּחֶסֶדוֹ מִשְׁן בְּצִדְקָ עֶבֶר פְּנוּאֵל אֵיבֵד לוֹחֵץ לְפָרְפֵר וּלְהִתְאֵל 'בְּפָרוּעַ פְּרַעוֹת בִּישְׂרָאֵל'</p>

47 ישב] יישב ותת" 48 מחצרים] מקצרים ו 52 וללמד] ת"ל וללמוד נ דקדוקין] דקדוק ת 54 עוד] עד תת"ל 56 ישראל] קדשי נתת"ל 59 לוחץ] ת (לוחץ) [ולחץ צרים] בחז[...]

46 איתיאל שלמה. 47 יקותיאל משה. 48 טופפו כמו 'הטיפו', הרימו קולם. 50 שהש"ר א יא, א: תורי זהב זה הארון. 51 זיקק תרגום על אתר: ואתן לך ית תרין לוחי אבנין...כתובין באצבעי, גליף בהון עסרתי דבריא זיקקין יתיר מן כספא דמזוקק שבע זמנין שבע. 52 בדיר אריאל בבית המקדש בירושלים. 55 ואין דורש השוו יר' ל, יז. 56 יעמד השר מיכאל על פי דנ' יב, א. 58 משך לצדו. עבר פנואל כינוי ליעקב, על פי בר' לב, ל. 59 לפרפר אולי הבין את איוב טז, יב ויפרפרני כמו להמית ולהכניס לתוך פיר. ולהתאל ולקלל.

צָרֹר הַמֹּר | אִפְנוֹן קְטָרֶת צֹ לְמוֹמָשָׁה
בְּאַחַד עֶשֶׂר סְמָמִים וְצִמָּה[צו]מָם מְלֵהִינָשָׁה
יְיִ | גְּלָה טְמִינָתָם כְּנִמְתָּה לְהִרְשָׁה
לְמַעַן צִיּוֹן לֹא אֶחָשָׁה

יש' סב, א

65 אֶשְׁכֹּל | דְּבַר שֶׁהָפַל בּוֹ פֶלֶל נִרְשָׁה
הוֹתָאוּ לִי בַּפּוֹרָה כְּתָקָף עוֹל נוֹשָׁה
אֶל | וְעַדִּי בּוֹא אָבוֹא וּלְהִקְרִיב אִירְשָׁה
עוֹלָה רֵיחַ נִיחַח אֶשָּׂה

במ' כח, יג

הַנֶּף יָפָה | זְהִירָה בְּבִית וּבְשָׂדֶה בְּמִצּוֹת מִחָשָׁה
70 חִיבַת [שְׁתִּי] סְנֵהד[ריו]תִּיף לֹא יִנָּשָׁה
צוֹר | טָכַס גְּ[בוֹרֹ]תִי יַעֲזֹר וּבֹל יִחָשָׁה
לְפָנַי [א]פְרִים וּבְנֵימָן וּמִנָּשָׁה

תה' פ, ג

וּמִנָּשָׁה | יֵאֻיִּיל עִם שְׁבָטִים בְּחִיל לְהַכְחִיד מִקָּשָׁה
כּוֹלָם יִשְׁוֹרְוֶהוּ בַּעַת דָּלָם וּמִנָּשָׁה
אֶז יִשִּׁיר מִשָּׁה

שמ' טו, א

75

61 קטרת] קטורה ת"י למומשה ת"י למו משה בכה"י 62 וצמזומם] צמזומם תת"ת"ת" 63 גלה] ת"י 65 דבר] דביר ת"י כל] ת"י בל בכה"י 66 הותאב תת"י הָתָאוּ ת"י 67 ועדין] ת וועד ת"י אירשה] אורשה ת"י 69 זהירה] זהורה תת"י 70 שתי סנהדרייתך] תת"י 71 גבורותיך] תת"י 72 לפני] לבני בכה"י 73 יאוייל] יאוייל ת"י מקשה] ת"י מהשה ת"י

61–62 למומשה למשה. והשוו שהש"ר א יד, ג: ר' יוחנן פתר קריה בקטרת בית אבטינס. צרור המר – זה אחד מאחד עשר סממנין שנותנין בה...בין שדי ילין – שהיתה מצומצמת בין שני בדי הארון. 63 להרשה כמו 'לצוות'. השוו טל, מילון הארמית השומרונית, עמ' 853. 65 שהש"ר א יד, ג: אל תירא אברהם אנכי מגן לך – מנח לא העמדתי מגנים וצדיקים, וממך אני מעמיד מגנים וצדיקים, ולא עוד אלא שבניך באים לידי עבירות ומעשים רעים, אני רואה אי זה הוא אדם גדול שבהן, שיכול לומר למדת הדין, די, ואני נוטלו וממשכנו בעדם, שנאמר אשכל – איש שהכל בו, מקרא ומשנה, תלמוד, תוספתות ואגדות, הכפר – שמכפר עונותיהם של ישראל, בכרמי עין גדי – אני נוטלו וממשכנו בעדם. כל נרשה שהכול ברשותו. 66 הותאו לי בכורה על פי מ' ז, א: אין אשכול לאכול בכורה אותה נפשי, והשוו שהש"ר שם: הצדיק הזה חביב עלי כבכורה בטרם קיץ. 67 אל ועדי אל אוהל מועד. אירשה אתחיל, והשוו טל, מילון, עמ' 854. 69 שהש"ר א טו, א: הנך יפה – במצות הבית, בחלוק תרומה ומעשרות, הנך יפה – במצות השדה, בלקט שכחה ופאה. מחשה כינוי לאל. 70 שתי סנהדרייתך מדרש שיר השירים א טו, טז ע"ב: עיניך יונים – זו סנהדרין גדולה וסנהדרי קטנה. 73 יאוייל יחזק. מקשה לבו, הוא מי שהקשה את עולו על עם ישראל.

- הַנֶּךְ יָפָה | לַחֲנוּת בְּטִירַת אֶרֶץ[מ]נִים
מְלֹאכֶת מְקַדָּשׁ כְּנַגְמָרָה וְטוֹרִים וְרִימוֹנִים
יִשְׂרָאֵל | נִיצְחוֹ וְהַלּוֹים בְּכִינוּרוֹת מְרִנָּה[נִים]
עוֹמְדִים מִזְרַח לַמִּזְבֵּחַ וְעַמָּהֶם פְּהִנִּים'
- דה"ב ה, יב
- 80 קוֹרוֹת | סִיפּוֹק בְּרוּשִׁים וְאַלְגוּמִים מְתוּכָּנִים
עֲרַעְרוּם פְּשָׁדִים וַיִּנְיֻעוּ רֹאשׁ שְׂכָנִים
אֹז | פָּנָה דוּדִי מִיקוֹד עֲשָׂנִים
לְרַעוֹת בְּגָנִים וְלִלְקוֹט שׁוֹשָׁנִים'
- שה"ש ו, ב
- 85 אֲנִי | צִילוֹ חֲמֻדָּתִי בְּסוּר צֹלַעַנִים
קְרֵאתִיו מִמַּעַמְמָקִים וְדִילַנִי מִעַמְמָקִי זִידוֹנִים
יִשִּׁיר | רוּעָה וְצֹאנֹו בְּחֻצְרוֹת מְעוֹנִים
עוֹד וְנוֹכַח בְּשִׁיבָה דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים'
- תה' צב, טו
- וְרַעֲנָנִים | שְׁפַע טוֹכֶם יוֹשְׁפַע בְּמַעוֹזֵנִים
תוֹקֶף יְשׁוּעוֹת אֶל מְסַפְּרִים וּמְאֲזִנִּים
שְׁמָעוּ מְלָכִים הֶאֱזִינוּ רוֹזְנִים'
- שו' ה, ג

79 מזרח] למזרח ת' 80 סיפוק] סיפוג ת' 81 ערערום] [ע]ר[ע]רום נ ויניעו] וניח[ע]ו נ 82 מיקוד] ת' מקוד בכה"י 84 בסור] בהסירו ת' 85 ודילני] ודלני ת' מעמקי] ממעמקי ת' 86 בחצרות] בחצרות בית ת' 88 טובים] ת' טובים נ טוכס בכה"י 89 ומאזנים] ומאזנים ת'

76 בטירת ארמנים בבית המקדש, והשוו שהש"ר א, סו: אף ערשנו רעננה – זה בית המקדש. 77 וטורים ורימונים שהיו בבית המקדש (מל"א ז, מב). 78 ניצחו כמו 'ניגנו'. 80 סיפוק כמו הספקה של חירם מלך צור. והשוו אגדת שה"ש א יז, עמ' 28: קורות בתינו ארזים – אילו הקורות שהביא חירום (משה) לשלמה. ואלגומים כמו 'אלמוגים' (דה"ב ב, ז). 81 ערערום כשדים החריכו את הבית הבבלים. ויניעו ראש השוו אי' ב, טו. 82 אז מכאן ועד לטור 176 פסוק המסגרת משמ' טו, א. פנה דודי וכו' פנה האל מהמזבח והקרבות. 84 צילו חמדתי על פי שה"ש ב, ג. בסור צל השוו במ' יד, ט: סר צלם מעליהם. צל צוענים שעבוד מצרים. והשוו שהש"ר ב א, א: אני חבצלת השרון – אני היא וחביבה אני, אני היא שהייתי חבויה בצלן של מצרים. 85 קראתיו ממעמקים על פי תה' קל, א, והשוו שהש"ר ב א, ג: אני היא, וחביבה אני, שנתונה בעמקי הצרות, וכשילדני הקב"ה מהצרות אני מרטבת מעשים טובים כשושנה ואומרת שירה לפניו. זידונים כינוי למים סוערים, על פי תה' קכד, ה. 86 רועה וצאנו המנהיג וצאן מרעיתו. מעונים המקדש. 88 במעוזנים במבצרים, והצורה על פי יש' כג, יא. 89 ומאזנים ומשמיעים.

	<p>כְּשׁוֹשְׁנָה תְּאוּרָה בֵּין קָנִים נְטוּעָה שׁוֹלְמִית נְדָמִיתָה בְּעוֹשׁ מְצָרִים אַחֲרֶיהָ לְנִסְעָה מִשָּׁה רַחֲשׁ תְּפִילָּה וְצַעֲקָה וּפָעָה 'נוֹהַג כְּצֶאֱנָן יוֹסֵף יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה'</p>	תה' פ, ב
95	<p>כְּתוּפֹת קָצֵב גִּמְר פִּירוּתָיו לְחֻמְשֵׁים לְרוּעָה צְנוּעִים כֵּן קִיבְּלוּ דֵת לְחֻמְשֵׁים לְשַׁעֲשָׁעָה וּבְנִי פְּדוּיֶיךָ הַקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לְשִׁמְיעָה 'כִּהְנִיךְ יְיָ אֱלֹהִים יִלְבָּשׁוּ תְּשׁוּעָה'</p>	דה"ב ו, מא
100	<p>הַבִּיאֲנִי עֲמֹד תַּחְתִּית הָהָר לְשִׁמְעָה סֶדֶר לִי פָנִים אֲרַבְּעִים וְתִשָּׁעָה יִשְׂרָאֵל נְטוּשִׁים יִבְשָׁרֻם לְהַשְׁמִיעָה 'מִבְּשָׂר טוֹב מִשְׁמִיעַ יִשׁוּעָה'</p>	יש' נב, ז
105	<p>יִשׁוּעָה מֵתוּךְ יִיאֹשׁ תּוֹחַשׁ כְּהֶרֶף שְׁעָה לְעֵת תְּזַמֵּר וְתַעֲזֵן אוֹם נוֹשָׁעָה 'עֲזִי זִמְרַת יְהוָה לִי לִישׁוּעָה'</p>	שמ' טו, ב

91 קנים] קוצים ת"ת" 92 שולמית] שונמית ת" נדמיתה] נדמתה נת"י בעוש] בכוש ת' 96 קיבלו] ת"י קבלו עליהם ת" 97 עשייה] אמנה ת"י 101 נטושים] ת"י נפוצים ת' 103 תוחש] נת"י ת"י תואש בכח"י כהרף] ת"י בהרף נ

91 תאורה נמשלת, והיא כנסת ישראל. קנים יש כנראה להעדיף את גרסת 'קוצים'. והשוו אגדת שיר השירים ב ב, עמ' 29 : כשושנה בין החוחים, כדרך שהשושנה נאה בין החוחים, כך ישראל נאים בין האומות, אימתי נאים, בשעה שעלו וצהלו ממצר' (ל). 92 שולמית ישראל ועל פי ש"ש ז, א. בעוש כמו בחוש, כאשר מיהרה, והשוו יואל ד, יא. 95 לרועעה להתרועע ולשמוח בפרי, והשוו שהש"ר ב ג, ב: מה תפוח זה משעה שמוציא ניצו ועד שגומר פירותיו חמשים יום, כך משעה שיצאו ישראל ממצרים ועד שקבלו את התורה נ' יום. 96 צנועים כן קיבלו דת כך קיבלו ישראל את התורה. 97 שהש"ר ב ג, ב: מה תפוח זה ניצו קודם לעליו, כך ישראל בסיני הקדימו עשייה לשמיעה. 99 תחתית ההר על פי שמ' יט, יז, והשוו שהש"ר ב ד, א: הביאני אל בית היין...אמרה כנסת ישראל, הביאני הקדוש ברוך הוא למרתף גדול של יין, זה סיני, ונתן לי משם התורה, שנדרשת מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא. 103 ישועה מתוך ייאוש תוחש כהרף שעה השוו איגרות ופיוטים היסטוריים י 13–14: מתוך יאוש הצמיח ישועה...כהרף שעה. וכן בנוסח ארץ ישראל של ברכת מחיה המתים: כהרף עין ישועה לנו תצמיח (ל). והשוו ארליך, תפילת העמידה, עמ' 44. 104 אום נושעה השוו 'עם נושע' (רב' לג, כט).

- סמכוני | פי החליתי בערש דוויי לרדום
ידידים רפדוני בדברי נחמות לקדום
את | טעמי הלכות מאוששות אלפני בהדום
'דודי [צח] ואדום'
- 110 שמאלו | חופפתי במדבר מן ושליו לשדום
זקפתי ימינו בארץ צבי ואקדום
השירה | ויעד נוני כשפע גרגשי להדום
'ויאמר לעיני ישראל שמש בגבעון דום'
- 115 השבעתי | המוני ממרוד בפרא ואדום
דומו עד עת אתגם כסדום
הזאת | גזרתי ללחמם בלא זיין וקרדום
'ונתתי נקמתי באדום'
- באדום | בכוס חמר התעלל בה תשדום
אדיר אל תחשה ואל תדום
'יי בצאתך משעיר בצעך משדה אדום'
- 120

שה"ש ה, י

יה' ו, יב

יח' כה, יד

שר' ה, ד

107 רפדוני רפדוני ת" 108 הלכות (שירות) הלכות נ 109 דודי דוי צח ת" 111 זקפתי זקפני ת" 112 ויעד נוני ויעדני ת" כשפע] כשמוע ת" 116 ללחמם] ללחמה נת"

106 בערש דוויי על פי תה' מא, ד. 107 בדברי נחמות השוו שהש"ר ב ה, א: ועכשו שאין הפרוטה מצויה וביותר שהן חולים מן השעבוד, אין מבקשין לשמוע אלא דברי ברכות ונחמות. וכן לקח טוב ב ה, עמ' 37: סמכוני באשיות, אין אשיות אלא לשון חזק...היו חכמים דורשין להם דברי תוכחות ודברי כבושים...והם הם אשיות, כיון שירבו הצרות...דורשין חכמים בדברי נחמות כדי לחזק לב ישראל לייחודו של הקב"ה, שנאמר 'רפדוני בתפוחים' (ל). והשוו תאשמע, כנסת מחקרים, ג, עמ' 261, הערה 11. 108 הלכות מאוששות השוו שהש"ר ב ה, א: סמכוני באשיות – אלו ההלכות המאוששות. בהדום בארץ, ועל פי יש' סו, א. 110 לשדום לאכול, השוו חב' ג, יז. 111 בארץ צבי בארץ ישראל. 112 השירה ויעד נוני יהושע אמר כעין דברי שיר 'שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון'. להדום פועל גזור מן הדרגנו (יר' ח, יד) או מן הדרגין (דנ' ב, ה). 114 ממרוד שלא למרוד, והשוו שהש"ר ב ז, א: (נשבע)[השביע] לישראל שלא ימרדו [ב]עול המלכות. בפרא ואדום במוסלמים ובנוצרים. 116 הזאת את זאת גזרתי. 118 בכוס חמר בכוס יין תוסס התעלל באדום, עד שתושמד. תשדום לשון השמדה, מן ישדום (מש' יא, ג). 119 אדיר כינוי לאל.

יש' כו, כא	<p>קול אדיר מפוצץ בשמי מרומי בא העת קומו עלו לאולמו ליי גדלו הללו שבחו לברכו ולרוממו 'כי הנה יי צבאות יוצא ממקומו'</p>
תה' עב, יז	<p>125 דומה דילוגו לנראה ונכסה בקומו הגם ארבעים וחמשה ימים בהתעלמו ויאמרו ויעוד קץ לגלות למו 'לפני שמש ינון שמו'</p>
שמ"א יב, כב	<p>130 ענה זעקת קוטפי מלוח ורתמו חנים במדבר יהודה לחזות בנועמו לאמר טוסו המלטו יענה בעצמו 'כי לא יטוש יי את עמו'</p>
שמ' טו, ג	<p>עמו ינהג וינהל כחוק רישיו'מו פניהגם בקדם והכחיד צר והשמימו 'יי איש מלחמה יי שמו' 135</p>

122 בא העת נת' באה עת ת" בעת העת בכה"י (לאולמו) ת" (לאולמו) [אמר לעמו] נ 123 הללו שבחו ולרוממו] והללו לשבחו ולרוממו ת" 126 הגם] נ הגם ת" 133 כחוק] צת" כדת ת" 134 כניהגם] צת" כניהלם ת" בקדם] כקדם סת"ת" קדם ת" והכחיד] והכחידם ת" ואיבד ת'

121 קול אדיר קולו של האל הגדול. מפוצץ מכריז ואומר, וכמו: בת קול מפוצצת. 125 דילוגו דרשה על 'ודגלו' (שה"ש ב, ד). לנראה ונכסה השוו שהש"ר ב ט, ג: דומה דודי לצבי — מה צבי זה נראה וחוזר ונכסה, נראה וחוזר ונכסה... כך גואל האחרון נגלה להם וחוזר ונכסה מהן, וכמה נכסה מהן, ארבעים וחמשה ימים... ואותן הימים ישראל קוטפים מלוחים ושרשי רותם ואוכלין. 127 ויעוד כמו 'זימון'. 128 ינון כינוי למשיח. השווה סנהדרין צח ע"ב: מה שמו [של המשיח]... ינון שמו. 129 קוטפי מלוח ורתמו על פי איוב ל, ד: הקוטפים מלוח עלי שיח ושרש רתמים לחמם. 130 במדבר יהודה השוו שהש"ר, שם: ולא יכין הוא מוליכן מאן דאמר למדבר יהודה. לחזות בנועמו על פי תה' כז, ד. 133 כחוק רישומו כדרכו הקבועה. 134 צר את פרעה.

- פי | לוֹחֲצִים הַנִּמְשָׁלִים בְּמִי יִדְוֹנִי
מַלְכִּיּוֹת אֲרַבַּע מְלָכוֹ לָהֶם עַל הַמוֹנִי
אֲשִׁירָה | נִצַּח לְמוֹצִיא לְאוֹר דִּינִי
כִּי מִי אֱלֹהִים מִבְּלַעֲדִי יִי
- תה' יח, לב
- 140 ה[נ]צנים | סנסני ארבעה חרשים הם רוֹנִי
עֲלָה בַסַּעֲרָה קוֹלוֹ כְּקוֹל רֶגֶשׁ בְּאוֹזְנִי
לִי | פִּילֵלְתִּי וַיִּקְשִׁיב קוֹל תַּחֲנוּנִי
הַלְלוּיָהּ כִּי טוֹב יִי
- תה' קו, א
- 145 הַתְּאֵנָה | צִמְחִי פִּגְפּוּגָה תַּחֲנוּיִט לְעֵינִי
קְלוּעַ בַּחֲרֵב כָּל חֲטָאֵי הַמוֹנִי
כִּי | רַעִים לְהַתְעַנֵּג לְאָכּוֹל יִסּוּבוּ לְפָנַי
אֲזִי נִדְבְּרוּ יִרְאִי יִי
- מל' ג, טז
- יִי | שְׁמוֹ מִגְדֵּל עוֹז לְבְנֵי אֵיתָנִי
תְּאִיבִיו יִסְגִּיל [פ]עַת [נ]גְלָה לְעֵינִי
הָרִים נָזְלוּ מִפָּנַי יִי
- שור' ה, ה

136 הנמשלים] צת"י הנחשלים נ 137 המוניי] צ אמוניי ת"י 141 רגש] צ רעש ת"י 144 פגפוגה] צת"י פגפוגיה נת"י 145 בחרב] צ למציל ת"י 146 להתענג] צ להתגלע ת"י 148 מגדל] מדגל בכה"י 149 תאיביו] צ תאוּביו נת"י תאיביו תאיביו בכה"י כעת נגלה] צ בעת נגלה ת"י לעיני] צת"י (לעיניי) בענני מול גנוניי ת"י

136 לוחצים כינוי לאומות על פי שמ' ג, ט. הנמשלים במי השוו שהש"ר ח ז, א: מים רבים אלו אומות העולם (ל). 137 מלכיות ארבע השוו מדרש שיר השירים ב יא, כד ע"ב: כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף הלך לו (שה"ש ב, יא) אלו ארבע מלכיות...ולמה מדמה אותם בגשם, אלא מה הגשם כל מה שמוצא(י)אין הן שוטפין, כך אומות העולם (ל). 138 למוציא לאור דיני לעושה לי משפט צדק, על פי מ' ז, ט. 140 הנצנים השוו שהש"ר ב יג, ד: הנצנים נראו בארץ – הנצוחות נראו בארץ, מי הם, ר' ברכיה בשם ר' יצחק כתיב ויראני ה' ארבעה חרשים (זכ' ב, ג), ואלו הן אליהו, ומלך המשיח, ומלכי צדק, ומשוח מלחמה. 141 עלה בסערה כינוי לאליהו על פי מל"ב ב, יא, והשוו לקח טוב ב יב, עמ' 43: וקול התור נשמע בארצנו (שה"ש ב, יב) – זה קולו של אליהו. 145–146 לקח טוב על אתר: התאנה חנטה פגיה – אלו רשעי ישראל שהם פגים ובוסר...ועתיד השם לקרב את הצדיקים ולשמחם ולרחק את הרשעים ולביישם שנאמר...הנה עבדי יאכלו (יש' סח, יג). 145 בחרב כל חטאי המוניי על פי עמ' ט, י. 148 ה' שמו מגדל עוז על פי מש' יח, י. 149 תאיביו את החושקים בו יקרב כפי שעשה כאשר נגלה לעיניהם בים סוף, והשוו מכילתא, שירה ג, עמ' 126: שראת שפחה על הים מה שלא ראה ישעיה ויחזקאל.

יוֹנָתִי | תְּפֹסָה בְּפֶחַ אֹרֶב וְרַעְרוּעוֹ
שְׁרוּיָהּ בַּמְדְּרִיגָת צַר וְחֲגִי סִלְעוֹ
גָּאֹ | רֵם יִגָּאָה וְיַחֲסוּף זְרוּעוֹ
אָף קָרוֹב לִירִיאוֹ יִשְׁעוֹ

תה' פה, י

155 אָחֳזוּ | קוֹבְעֵי שְׁטֵמַת אֶח וְזָרְעוֹ
צָעִיר בְּגוּיָם וּבְזוּי מְאֹד לְגִדְעוֹ
גָּאָה | פְּתֻרוֹסִי וְנִיעֲרָתִי בֵּינִי לְשִׁקְעוֹ
יִגִּיד עָלָיו רִיעוֹ

איוב לו, לג

160 דוּדִי לִי | עוֹשֶׂה דִין בַּמִּקְנִיָּאִי כִּידְעוֹ
סוּחָה אֲנִי לוֹ כָּל מְכַעֲס לְשִׁסְעוֹ
סוּס | נֶצֶבָאִים יָכָה וְעִמּוֹ יוֹשִׁיעוֹ
עַם שְׁרִידֵי חָרֵב הַלּוֹךְ לְהַרְגִיעוֹ

יר' לא, א

לְהַרְגִיעוֹ | מִפְּרָא וְשַׁעִיר וְלֹא לְהַנִּיעוֹ
לְבַלַּע מַעֲנִי בְּזַעַף כָּאֵז בְּטַבְּעוֹ
165 'מִרְקָבוֹת פִּרְעָה'

שמ' טו, ד

152 וחגוי' צ בחגוי' ת"י 153 יגאה] נצת"ת"י יראה בכה"י 156 ובזוי' ת"ת"י ובזיר' ת"י 159 במקנאי' במקנאי' צת"י במקנאו' ת"י כידעו' בידעו' ת"י 161 נצבאים] נצבים ת"י 164 מפרא ושעיר] (מפרא ושעיר) [מתים] ותימא' נ מערוד ושעיר צ 164 לבלע] נצת"ת"י לבלב בכה"י בזעף] ביעף ת"י

151 יונתי תפוסה בפח אורב השוו שהש"ר ב יד, ה: יונתי בחגוי' הסלע — שחבוין בסתרן של מלכיות (ל). ורעורעו' כמו 'ורעורעו', והשוו חיי שרה, ועד מתי. 152 במדריגת צר וחגוי' סלעו על פי שה"ש ב, יד. 153 ויחסוף זרועו על פי יש' נב, י. 155 קובעי שטמת אח הם השונאים את שנאת עשיו. אח הוא עשיו, על פי מל' א, ב. 156 צעיר בגוים ובזוי מאוד כינוי לאדום על פי עו' ב. 157 פתרוסי הוא פרעה מלך מצרים. וניערתי בימים על פי שמ' יד, כז. 158 יגיד עליו ריעו שילמד אדום לקח מגורלם של המצרים (ל). 159 עושה דין במקנאי' השוו שהש"ר ב טז, א: דודי לי ואני לו...הוא לי במקנאי', ואני לו במכעיסין, הוא לי במקנאי', שהכה בכורי מצרים...ואני לו במכעיסין, שזבחת לאלהי מצרים. כידעו' כאשר הרס, השוו יח' יט, ז. 160 סוחה כמו שָׁחָה, והנושא כנסת ישראל, אבל הפירוש מסופק. 161 סוס...יכה על פי זכ' יב, ד. נצבאים אלה העמים אשר צבאו על ירושלים (זכ' יד, יב). 163 מפרא ושעיר מישמעאל ואדום.

עד שיפוח היום | כסוחים באש לעלעל
ינוסו צללי האומות לשכרם תרעל
ורוכבו | טרוד וטרוד הסוס ברושים להרעל
'כי גדול יום יזרעאל'

הר' ב, ב

170 על משכבי | חיליתי למי הים שועל
זעק מקשיב ופרגוד לא נועל
רמה | וינק'ו'ם ראו והביטו להתעל
'והתמהו תמהו כי פעל פועל'

חב' א, ה

175 אקומה | התנער מעפר עזובה כי תיבעל
דודי הבטיחני בלי להימאס ולהיגעל
בים | גוערי ידלה מתיחשים להועיל
'ואלה שמותם עזריקם בכרו וישמעאל'

דה"א ח, לח

וישמעאל | בציד דבק בוגד ומועל
אחריתו עדי אובר כקדם להתרעל
'בימי שמגר בן ענת בימי יעל' 180

שור' ה, ו

167 האומות [ה]אומנת ת" 168 ברושים ת" ברוש[ע]ים נ 172 דאן ראה ת" והביטו צת" ויכית ת" 174 התנער התנערי ת" 175 התנער מעפר צ התנער נ 176 להועיל להועל צת"ת" 179 להתרעל צת" להתעל ת"

166 עד שיפוח השור שהש"ר ב יז, א: עד שיפוח היום... ברכיה אמר עד שאתיח היום, כד"א באש עברתי אפיח עליך (יח' כא, לו), לפחת עליו אש. כסוחים באש על פי יש' לג, יב. לעלעל להפיץ בסערה. 167 ינוסו צללי האומות השור לקח טוב על אתר, ב יז, עמ' 48: ונסו הצללים כשתסור כוחן של אומות, כענין שנאמר לשעבר 'סר צילם מעליהם' (במ' יד, ט). תרעל תרעלה. 168 ברושים להרעל על פי נחום ב, ד. 170 למי הים שועל כינוי לאל על פי יש' מ, יב. 171 ופרגוד גלימה רקומה, בהשאלה וילון, מחיצה. השור 'אין הפרגוד ננעלת בפניהם' (בבא מציעא נט ע"א). 172 ראו והביטו אפשר שהוא כינוי לישראל על פי: ראו בגוים והביטו (חב' א, ה). להתעל להביא תעלה, רפואה. 174 אקומה התנער מעפר על פי יש' נב, ב. עזובה כי תיבעל כאשר תשוב ארץ ישראל לקדמותה, השור יש' סב, ד. 175 בלי להימאס ולהיגעל שלא ימאס ויגעל אותי, על פי וי' כו, מד. 176 בים גוערי האל הגוער במי הים, על פי נחום א, ד. מתיחשים ישראל, ועל פי דה"א ט, א. 178 בציד בעשיו (בר' כה, כז) שלקח לו אישה את בשמת בת ישמעאל (בר' לו, ב). ואפשר שהוא רומז לקשר אקטואלי בין שבטי ערב ובין הקיסר הביזנטי, יוחנן צימיסקס. 179 אחריתו עדי אובר על פי במ' כד, כ.

תה' מח, ה	<p>מִצְאוֹנִי אוֹפִּי אֲשֶׁר בִּי רָדוּ בּוֹעֲרִים הַשּׁוֹמְרִים הַבְּלִי שָׁנָא כְּעַמְדוֹ אֲזוּ גַּעֲיִתִי מִשּׁוֹמְרֵי כָּל דּוֹר כְּנָאגְדוֹ 'כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעְדוֹ'</p>
תה' צב, י	<p>185 כְּמַעַט דִּילְגָתִי עַל דֶּרֶכָם אֲשֶׁר צָעְדוֹ הַפְּרַעְתִּיו מִלַּעֲבוֹר בּוֹ וְהֵם נִלְכְּדוּ [יִשְׂרָאֵל] וַיֹּזְמַר עִם קְדוֹשׁ צָרִים כְּנִכְחָדוֹ 'כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יְיָ כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יֵאָבְדוּ'</p>
תה' ל, ה	<p>190 הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם זְהִירֵי פֶן תִּמְרְדוּ חֲכּוֹ לִקְצֵי הַיָּמִין וְאַל תִּתְּחַדּוּ יִשְׂרָאֵל טְהוֹרֵי לֵב לְמִלְכָּכֶם עֲבְדוּ 'זִמְרוּ לִי חֲסִידֵי וְהוֹדוּ'</p>
שמ' טו, ה	<p>195 וְהוֹדוּ יְדִידִים וְשִׁירֵי וְסִלְדוּ כִּיּוֹם טָבְעוּ מַעֲנִיכֶם וְאָבְדוּ 'תְּהוֹמוֹת יְכִסְיוֹמוֹ יָרְדוּ'</p>

186 הפרעתיון הפדעתיו ת"י מלעבור מלעבד ת"י

181 אופפי המקיפים אותי. 182 השומרים הבלי שוא על פי תה' לא, ז. 183 אז מכאן ועד לטור 228 פסוק המסגרת מבמ' כא, יז. געיתי וכו' לקח טוב על אתר, ג, עמ' 52: מצאוני השומרים – אלו שומרים שבכל דור ודור, הסובבים בעיר – הסובבים בעולם, הם האומות שנשתעבדו בהם. 185 כמעט דילגתי על דרכם כמעט שנלכדתי ברשתם. 186 הפרעתיו מלעבור בו על פי מש' ד, טו. 189 השבעתי השוו 114 לעיל, וכן כתובות קיא ע"א: שהשביע הקב"ה את ישראל שלא ימרדו באומות העולם. 190 לקץ הימין על פי דנ' יב, יג. 194 כיום כמו ביום יציאת מצרים. מעניכם המצרים.

- מי זאת | לופדת וזיקוקיה יהילו
ממדבר עילויה וכל מתנותיה ההונחלו
את | נוגה תימרותיה לחזות עמים נקהלו
המה ראו כן תמהו נבחרו' תה' מת, ו
- 200 הנה | סגולים ששים ריבוא נכללו
עטוים בששים אותיות וכן נדגלו
השירה | פוצחים שרי משמרותיה פהודגלו
ביי יצדקו ויתחלו' יש' מה, כה
- 205 כולם | צורפים הלכות בתעודה ריגלו
קבלה וזיקה והנה יורו וישפילו
הזאת | רוצפים וחורזים כמו קיבלו
כבוד חכמים יונחלו' מש' ג, לה
- ינחלו | שלש מאות ועשרה ויתגדלו
תועביהם יכלו ומן החיים יוכדלו
חדלו פרזון בישראל חדלו' שו' ה, ז

197 מתנותיה ההונחלו [מתנותיה הונחלו נ 201 אותיות] אותות נ 205 והזיה [והזיה] ה 207 יונחלו [ינחלו] ה

196 מי זאת לופדת וזיקוקיה יהילו השוו שהש"ר ג ו, ב: כתמרות עשן – בשעה שהיו ישראל מתנודדין ממסע למסע...כמין שני זקוקין של אש יוצאין מבין שני בדי הארון ושורפים לפניהם ('יהילו'). 197 ממדבר עילויה השוו שהש"ר ג ו, א: מי זאת עולה מן המדבר – עילויה מן המדבר סילוקה מן המדבר. ממדבר...מתנותיה על פי במ' כא, יח, והשוו פתרון תורה, חוקת, עמ' 190: 'וממדבר' זה מדבר סיני שנתנה בו תורה לישראל במתנה. 198 עמים נקהלו השוו שהש"ר ג ו, ב: והיו אומות העולם רואין...ומאימתן של ישראל נופל עליהם פחד ורעדה. וכן עוד תנחומא, במדבר ב: ואומות העולם אומרים: מי זאת עולה מן המדבר כתימרות עשן. 200 ששים ריבוא השוו שהש"ר ג יד: ורבנן פתרי קרא ביוצאי מצרים...ששים גבורים אלו ששים רבוא שיצאו ממצרים. 201 בששים אותיות השוו שהש"ר ג ז, ד: ר' ביבי בשם ר' אלעזר פתר קרייה בברכת כהנים...ששים גבורים סביב לה אלו ס' אותיות שבברכת כהנים. 202 שרי משמרותיה השוו שהש"ר ג ז, ב: ר' שמלאי פתר קרייה במשמרות...ששים גבורים סביב לה, אלו כ"ד משמרות כהונה וכ"ד משמרות לווייה ושתים עשרה מחלוקות. 204 צורפים השוו סדר אליהו רבה יד, עמ' 61: וצרפתי ובחנתי את כל דברי תורה כולה. ריגלו נעשו רגילים. 205 קבלה וזיקה וכו' השוו שהש"ר ג ז, ב: כלם אחוזי חרב...אלו תלמידי חכמים שמלמדין לכהנים שחיטה והלכות זריקה וקבלה וקמיצה. 206 רוצפים וחורזים לומדים ברצף ומקשרים דבר לדבר. 208 שלש מאות ועשרה השוו עוקצין ג, יב: עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ג' מאות ועשרה עולמות.

יח' טז, יד	אפֿיריוֹן תַּצִּיב וְתַתְּכִין וְתַגְדֹּר גְּדִירִי שְׁשִׁים לְשָׁכוֹת תִּבְצָר בְּמִסַּב דִּירִי עָלִי רַעֲיָתִי לְחוּג בְּמִקְדָּשׁ הָדָרִי כִּי כָלִיל הוּא בְּהָדָרִי
יש' מג, כ	215 עֲמוּדָיו קֶשֶׁט וְתָאִיו וּבִתְּאֹכֹ הֶחָבִירִי צוּרוֹתָיו וְתוֹרוֹתָיו וְכָל חוֹקוֹת דְּבִירִי בָּאָר פִּיךָ מִיָּם חַיִּים תִּנְפִּיעַ לְעֶדְרִי 'לְהַשְׁקוֹת עַמִּי בַּחִירִי'
שמ"ב כב, מז	220 צָאֲנָה עֲלָמוֹת מְחוּטָבוֹת לְתוֹפֵף שִׁירִי סָגַן עוֹזֵף כִּי צָמַח אֲיוּמָה הַתְּבַשְׁרִי עָנוּ נִיצוּחַ הוֹדִיּוֹת בְּמִשְׁכָּנוֹת חֲצָרִי 'חִי יְיָ וּבְרוּךְ צוּרִי'
שמ' טו, ו	225 צוּרִי מֵאֵין כְּמוֹף סְתָרִי וְסִבְרִי לְקַמִּי בִּילְעָתָה בְּנִיבָךְ וְתַנְחֵנִי לְהָאֲדִירִי 'יִמְיִנְךָ יְיָ נֶאֱדָרִי'

211 ותתכין] ותתכין ה' 213 הדרין] חדרין ות' 221 הודיות] ת' הוריות ת' 224 בניבך] ח בנבך ת' ת' בני(י)בך ת'

211 אפיריון השוו שהש"ר ג' ג': אפיריון, זה בית המקדש. ותגדור גדירי על פי הו' ב, ח. 212 ששים לשכות תבצר במיסב דירי השוו יומא י' ע"א: כל הלשכות שהיו במקדש לא היו להן מזוזה חוץ מלשכת פלהדרין שהיה בה בית דירה לכהן גדול. אשר למספר הלשכות השוו יח' מ, יז: שלשים לשכות, וכן שם מב, יג: לשכות הצפון לשכות הדרום. 216 צורותיו ותורותיו וכל חוקות דבירי על פי יח' מג, יא. 217 באר פיך מים חיים על פי שה"ש ד, טו. 219 עלמות מחוטבות לתופף השוו בנותינו כזויות מחוטבות (תה' קמד, יב) וכן 'עלמות תופפות' (תה' סח, כו). 220 סגן עוזף כמו 'מלכך הנישא', ואולי הכוונה למלך המשיח, והשוו אגדת שיר השירים ג יא, עמ' 35 (ל). 223 סתרי השוו תה' קיט, קיד. 224 בניבך בים, ועל פי 'הבאת עד נבכי ים' (איוב לח, טז).

תה' פט, ח	הנך יפה כלולה בהזרות ועונשים יונים עיניך הם הנביאים המורשים לה טכס עשה ולא תיעשה הרשים 'אל נערץ בסוד קדושים'
דה"ב כו, יח	230 שיניך כעדר הקצובות חכמיך המאוששים זמונים עדרים עדרים ותורה מפרשים ויכתוב ומסור טעמיהם אבי חוים ו[יש] ישים 'לפניהם בני אהרן המקודשים'
וי' יא, מד	235 כחוט השני הוד קולם דורשים דברי וידוי בסדרם ילבינו כשלג פירושם משה גזבר נאמן ציוה לחמושים 'וה[ת]קדשתם והייתם קדושים'
שו' ה, ח	240 קדושים בכך ירבו כצאן קדשים אז להכחיד מחריבי שני מקדשים 'יבחר אלהים חדשים'

228 הרשים | ת' הירשים נ חרשים בכה"י 232 אבי | אם נ 235 כשלג | בשלל ת' 237 והתקדשתם | ת"ת^כ

226 הנך יפה השוו שהש"ר א טו, א: הנך יפה – במצות עשה, הנך יפה – במצות לא תעשה. וכן שם א טו, ב: עיניך יונים – עיניך הן סנהדרין, שהם עינים לעדה. 228 הרשים כמו 'רשם'. 230 שיניך...המאוששים השוו ילקוט שה"ש רמז תתקפח: שניך כעדר הרחלים – אלו תלמידי חכמים, כשם שאין כחו של אדם אלא בשניו, כך אין כחן של ישראל אלא בתלמידי חכמים, כעדר הקצובים – עדרים ועוסקים בתורה. 232 ויכתוב מכאן ועד לטור 281 פסוק המסגרת מדב' לא, כב. אבי חוים הוא משה רבנו, והשוו לכינוי 'אבי כל חוזה'. 234 כחוט השני השוו תרגום על אתר: ושפתוי דכהנא רבא הוון בעיין צלותא ביומא דכפורי קדם י", ומלוי הוו מהפכין חוביהון דישראל דדמין לחוט זהריתא ומחורן יתהון כעמר נקי. ילבינו כשלג על פי יש' א, יח. 236 משה גזבר נאמן השוו למשל שמ"ר לז, א. לחמושים לישראל, ועל פי שמ' יג, יח. 238 כצאן קדשים על פי יח' לו, לח. 239 מחריבי שני מקדשים קשור ללשון 'צוארך' שבהמשך. השוו מגילה טז ע"ב: ויפל על צוארי בנימן אחיו ויבך (בר' מה, יד) – כמה צוארי הוו ליה לבנימין...יוסף בכה על שני מקדשים שעתידין להיות בחלקו שלבנימין ועתידין ליחרב.

	<p>כַּמְגִדֵּל אַמִּיץ יִקָּר שְׁמֶךָ לְחַתּוּמֶיךָ בְּקוֹמָמִיּוֹת וְקוֹמָה זְקוּפָה יִרְאוּ נַעֲמֶיךָ אֶת גָּאוֹן עוֹז תַּכֵּן בְּגוֹבָה עוֹלָמֶיךָ 'אַתָּה יי לא תִּכְלָא רַחֲמֶיךָ'</p>	
תה' מ, יב		
	<p>245 שְׁנֵי דָּדִים נְתָאֲמִים זִמְנָתָה לְתַמִּימֶיךָ הַנוֹבְעִים חֲכָמָה וּמִנִּיקִים עוֹלִימֶיךָ הַשִּׁירָה וְהַעֲדוֹת עַל יָדָם בְּרַשְׁמֶיךָ 'עֲנִי וְאַבְיוֹן יִהְלֹלוּ שְׁמֶיךָ'</p>	
תה' עד, כא		
	<p>250 עַד שְׁיָפוּחַ זִיק בּוֹעֵר פֶּתְנוּר בּוֹעֲמֶיךָ חֲנִיפִים יִשׁוּלְהָבוּ וְיַפִּיחוּ מוֹרֵי בְּשָׁמֶיךָ הַזֹּאת טְבִרְרָתִי בְּשִׁיחַ אֶזּוֹן מְמָרוֹמֶיךָ 'חֹסֶה יי עַל עֲמֶיךָ'</p>	
יואל ב, יז		
	<p>עֲמִיךָ > יָהּ הַלְבִּישׁ בְּגָדֵי רִיקוּמֶיךָ לְרַתֵּת לְכַתֵּת כָּל מִתְקוֹמֶיךָ 'וְיִכְרֹב גָּאוֹנְךָ תִּהְרֹס קִמֶיךָ' 255</p>	
שמ' טו, ז		

243 תכן] תיכן נ תכונן ת" 248 ברשמין] כרשמין ת"י

241 כמגדל אמיץ השוו מש' יח, י. לחתומיך כינוי לישראל. 242 בקוממיות וקומה זקופה יראו נעמיך השוו שהש"ר ד ד, ט: כמגדל דוד צוארך – זה בית המקדש, ולמה מדמהו בצואר, שכל ימים שהיה בית המקדש בנוי וקיים, היה צוארן של ישראל פשוט בין אומות העולם, וכיון שחרב בית המקדש, כביכול נכפף צוארן של ישראל (ל). 243 את גאון עוז תכן בגובה עולמיך את בית המקדש והשוו שהש"ר ד ד, ט: 'ושברתי את גאון עזכם' (וי' כו, יט) זה בית המקדש. ד"א מה צואר זה נתון בגבהו של אדם, כך בית המקדש נתון בגבהו של עולם (ל). 245 שני דדים נתאמים השוו שהש"ר ד ה, א: שני שדיך – אלו משה ואהרן... מה השדים הללו מלאים חלב, כך משה ואהרן ממלאים ישראל מן התורה... מה השדים הללו אין אחד מהם גדול מחברו, כך היו משה ואהרן... לא משה גדול מאהרן ולא אהרן גדול ממשה. וכן מדרש שיר השירים ד ה, לד ע"א: מה שדים הללו נובעין חלב כך היו משה ואהרן נובעין חכמה. 246 עולימיך ילדיך. המילה עֲלִים (=ילד) מופיעה עוד בוירא, זולת 31, וכן שמות, זולת 21. 249 בוער כתנור על פי מל' ג, יט, והשוו לקח טוב ב יז, עמ' 48: עד שיפוח היום, עד שירתיח השם אש על הרשעים. 250 ויפיוחו מורי בשמיך השוו שה"ש ד, טז; שם ה, א. 251 טבררתי השווה ראש השנה ב, יוצר 16, והכוונה כמו 'הרמתי', השוו יומא ה ג, מב ע"ג. 253 בגדי ריקומיך על פי יח' טז, יח. 254 לרתת להפחיד. לכתת לטחון עד דק.

- כולך יפה | למקדשי בניך שבים
מכונים כולם צדיקים נעים נאהבים
ביום | ניצוחיך ירצו ובלילה עריבים
'ישמחו איים רבים'
- 260 אתי מלכנון | סנסניך יהיו מרובים
על צד ינשאו רחוקים וקרובים
ההוא | פורץ בעלותו יביאום מכל סביבים
'בסוסים וברכב ובצבים'
- 265 לפבתיני | צנועה בנואי מעשיך הטובים
קשוחה באחת מעיניך ודקדוקיך המרובים
וילמדה | רובי ת[ורות וחקיקה] החבובים
'י אלהי הצ[בא] ת יושב הקרובים'
- הקרובים | שפרתם [שו]ב[ב] לנדיבים
תכלה כל אשר רוחם מאדיבים
'לבי לחוקקי ישראל המתנדבים'
- 270

תה' צו, א

יש' סו, כ

שמ"א ד, ד

שו' ה, ט

257 כולם | נ כולך בכה"י 258 ירצו | ירעו ת" עריבים | הם תחנון מרבים נה" 265 מעיניך | מעיניך שבת נ המרובים | נ הנכונים בכה"י 268 שובב | נ לנדיבים | ליריבים נ

257 כולם צדיקים על פי יש' ס, כא. נעים נאהבים על פי שמ"ב א, כג. והשוו לקח טוב על אתר, עמ' 60–61: כולך יפה רעייתי (ד, ז) מתי יהיה, בזמן שיכלו הרשעים מן העולם ויהיו כל ישראל כשרין ויפין במצות ובמעשים טובים (ל). 258 ניצוחיך השוו סוכה ג, י, נד ע"א: בעשרה לשונות שלשבח נאמר ספר תילים: באישור בניצוח בניגון בשיר במזמור וכו'. עריבים אפשר שיש להעדיף את נוסח: ובלילה הם תחנון מרבים. 260 סנסניך ילדיך. 261 על צד ינשאו על פי יש' סו, יב. והשוו שהש"ר ד ח, ב: ועתידיים אומות העולם להביא אותם (סרדיוטות) [דורונות] למלך המשיח, מה טעם 'תשורי מראש אמנה' (שה"ש ד, ח) אין לשון תשורי אלא לשון קרבן המד"א 'ותשורה אין להביא לאיש' (שמ"א ט, ז)...הן עצמן עתידין להביא [ישראל] דורונות למלך המשיח. מה טעם, 'והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' בסוסים וברכב ובצבים' (יש' סו, כ) (ל). 262 פורץ בעלותו על פי מ"ב, יג, והכוונה למשיח. 265 באחת מעיניך ודקדוקיה השוו תנחומא, נח ג: התורה שבע"פ שיש בה דקדוקי מצות. 269 רוחם מאדיבים השוו שמ"א ב, לג.

	מה יפו תנוביך ונסכיך ההונעמו שמני כהניך ונסכיך כי יותאמו את רוניך יגביר עת ילחמו 'ואכלו וכבשו אבני קלע ושתו המו'	
זכ' ט, טו		
	נזפת קריאת מקרא [עי]נוגיך נדמו צופים נמ[שלו] ולחייך נמלצו וננעמו בני פרחיך להגות בם קידמו 'ושמעו אמרי כי נעמו'	275
תה' קמא, ו		
	גן נעול עיניך אשר נסתמו סופריך יבארום אחד אחד ו[י]סימו ישאל נחשיהם יכלמו ושונאיהם יאשמו 'יחדיו יפלו כל יקומו'	280
יש' מג, יז		
	יקומו משפילים ויזהיר[ו] וראש ירימו לוחציהם יפנעו כזרים ברהב נדמו 'ויברוח אפיך נערמו'	285
שמ' טו, ח		

275 עינוגיך ת"ת" 276 נמשלו ת"ת" ולחייך ולחך ת" ולחך ת" 280 סופריך סובריך ת" 283 ויזהירו נ 284 כורים כצרים נ ינעו כורים
יכלמו בורים ת"

271 תנוביך תנובותיך. 272 שמני כהניך ונסכיך השוו לקח טוב על אתר, ד י, עמ' 62: וריח שמניך מכל בשמים – אלו שמנים של קדש, שמן כהנה ושמן מלכות שאין כל אומה ולשון כיוצא בהן. 275 עינוגיך השוו שהש"ר ד, כג: א"ר לוי אף הקורא מקרא בעינוגו ובניגונו עליו נאמר דבש וחלב תחת לשונך. 276 ולחייך נמלצו על פי תה' קיט, קג. 277 פרחיך הצעירים, כמו 'פרחי כהונה'. 279 עיניך אשר נסתמו השוו לקח טוב על אתר, ד יב, עמ' 64–65: רבנין אמרי גל נעול...אלו עיתי הקץ שהן נעולים וסתומים. וכן אגדת שיר השירים על אתר, עמ' 36: גן נעול אחותי כלה – אילו קיצי דניאל הספר החתום. 280 ויסימו וילמדו אותם, והשוו לקח טוב על אתר, עמ' 64: גל נעול אחותי כלה – זו התורה שהיא דומה למעין חתום, עד שיבא חכם ויפתח אותה. 281 ושונאיהם יאשמו על פי תה' לד, כב. 282 יפלו צ"ל: 'שפכו. 283 משכילים ויזהירו על פי דנ' יב, ג. וראש ירימו על פי תה' קי, ז. 284 ברהב שר של ים.

	שְׁלַחֲיִיף כָּהֶ[נְסֶת] שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לְחַפּוֹת חֲתוּנוֹת יְדִידִיף כֵּן הַכְּנִיס לָךְ וְהַכְּפִיל בְּרִנּוֹת וְתֹשֶׁר טְכוּסֶת נְבוּאָה בְּאִמְרֵי תְבוּנוֹת 'דְּבָרֵי חֲכָמִים פְּדָרְבוּנוֹת'	
קה' יב, יא		
	290 גִּרְדִּי וְכָרְכוֹם חִיבוֹב רִיחָם בְּמִשְׁפָּנוֹת זְבָחִים וְעוֹלוֹת מְנוּחוֹת וְקִרְבָּנוֹת דְּבוּרָה וְתֹאמָה נִחְלוּ בְּאִמּוֹנוֹת 'יָד וְשֵׁם טוֹב מִבְּנִים וּמִפְּנוֹת'	
יש' נו, ה		
	295 מַעֲזֵן גָּנִים הוּא שְׁעֵשׂוּעַ פְּתָרוֹנוֹת דְּבָר מִתּוֹךְ דְּבָר לְהוֹצִיא וּלְתַנּוֹת וּבְרֶק גְּדוֹל יְבָרִיק אֶל בְּאִישׁוֹנוֹת 'כִּי נִשְׁכָּחוּ הַצָּרוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת'	
יש' סה, טז		
	הָרֵאשׁוֹנוֹת פָּאוּ כְּמוֹ הָיוּ מִיתְנּוֹת אַחֲרוֹנוֹת יִצְמָחוּ מִבְּלֵי מִתִּינוֹת 'רוֹכְבֵי אֲתוֹנוֹת'	300
שו' ה, י		

286 כהנסת] נ כה'כ'נסת ת" כהנסת בכה"י 287 והכפיל] והפיל נע 296 באישונות] ממעונות נ ממעונות ע 298 היו] הם ע מיתנות] מתנות נ

286 כהנסת השוו שהש"ר ד יג, ב: שלחין פרדס רמונים...לישן בני נש הוא: מה שלח פלוני לארוסתיה, רמונים, ר' חנינא ור' סימון, חד אמר היא הכניסה לו שלש עשרה, והוא הכניס לה שלש עשרה, היא הכניסה לו שלש עשרה, מה שמפורש בואלה שמות (שמ' כה, ג-ז)...והוא הכניס לה שלש עשרה, מה שמפורש ביחזקאל (טז, י). 287 והכפיל ברננות השוו שהש"ר שם: היא הכניסה לו שלשה עשר והוא הכניס לה ששה ועשרים, שדרך חתן להיות כופל כתובה של כלה. 288 ותשר מכאן ועד לטור 322 פסוק המסגרת משו' ה, א. טכוסת נבואה כינוי לדבורה הנביאה שהייתה מקושטת בנבואה (ל). 290 במשכנות במשכן המקודש. 292 ותאומה הכוונה לברק בן אבינועם. 295 דבר מתוך דבר השוו שהש"ר ד טו, א: מעין גנים באר מים חיים – א"ר עזריה זה מזיל מקצת דבר וזה מזיל מקצת דבר עד שתהא הלכה יוצאת כמין לבנון. 296 וברק במקרא שם עצם פרטי. באישונות בחשכת הגלות. 298–299 הראשונות באו...אחרונות יצמחו על פי יש' מב, ט. 298 מיתנות כפי שניבאו עליהם הנביאים אכן באו נבואות הזעם. 299 מבלי מיתנות בלא דיחוי.

תה' סח, יג	<p>עורי אַמְצַת הַמַּחְצֶבֶת מְדוּכָא כְּחָלָל בְּכֵן יִתְעוֹרְרוּ הַגְּלִיּוֹת לְנוֹאֵי מְכָלָל בֶּן גּוֹר יִצְמַח וּמְרַשְׁעַת תְּאוּמָלָל 'וְיִנָּת בֵּית תַּחֲלֵק שָׁלָל'</p>
יח' לו, כג	<p>305 בָּאֲתִי דּוֹר בְּגִנוּנִי כִּי שׁוֹכְלָל הָרִיחַ רִיחַ נִיחּוּחִי כִּי הוֹכְלָל אַבְינָעָם וְלָדוֹ כְּהַגְבְּרָתִי בֶּן עַמִּי יוֹתָלָל 'וְקִדְשָׁתִי אֶת שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחוּלָל'</p>
תה' קיג, ג	<p>אַנִּי זִירְזִיתִים לְבִנְיָן שְׁנֵי בְּמִמְלָל חֲשָׁתִי דְּפוּק עֲלֵיהֶם בְּרֹאשׁ נִטְלָל 310 בִּיּוֹם טַעַמִּי שִׁיר יִנָּצַחוּ כְּנוֹצְצֵי קָלָל 'מִמְזִרָח שְׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהוּלָל'</p>
שמ' טו, ט	<p>מְהוּלָל יִתְהַדָּר נֶצַח וְיִתְהַלָּל כּוֹבְלֵי יִכְבִּיל כְּפוֹרֶךְ בְּצוֹל נִצְלָל 'אֶמֶר אוֹיֵב אֶרְדּוּף אֲשִׁיג אֲחֵלֵק שָׁלָל' 315</p>

301 מדוכא] מידכא ע 306 כי הוכלל] ת"י כהוכלל נ 307 ולדו] קל'י' ת"י כן] נעת"י בין בכה"י 311 כנוצצין] ת"י כצוצצי בכה"י 314 כפורך] ת"י בפורך נ

301 עורי אמצת כמו אמיצה והשוו 'ברכי נפשי' לרס"ג: ברכי אברת ואמצת (זולאי, האסכולה הפייטנית, עמ' קיא). עורי... המחצבת על פי יש' נא, ח: עורי כימי קדם...הלוא את היא המחצבת רהב. מדוכא כחלל על פי תה' פט, יא: אתה דכאת כחלל רהב. 302 יתעוררו הגליות השוו שהש"ר ד טז, א: עורי צפון ובואי תימן – לכשיתעוררו הגליות. לנואי מכלל למכלל יופי (תה' נ, ב), לבית המקדש, השוו שהש"ר, שם: לכשיתעורר מלך המשיח שנתון בצפון ויבוא ויבנה בית המקדש שנתון בדרום. 303 בן גור הוא בן דוד אשר משבט יהודה, גור אריה. 305 בגנוני במשכני, ועל פי הארמית. השוו שהש"ר ה א, א: באתי לגני...באתי לגן, אין כתיב כאן אלא לגני, לגנוני. 306 ריח ניחוחי השוו שהש"ר שם: אריתי מורי עם בשמי זה קטרת הסמים וקומץ הלבונה. הוכלל הוגש כליל, נשרף באש על המזבח. 307 אבינעם ולדו הכוונה לברק. 310 דפוק עליהם לזרז אותם. בראש נטלל על פי שה"ש ה, ב. 311 כנוצצי קלל הכוונה למלאכים על פי יח' א, ז. 314 כפורך בצול נצלל כמו שפרעה שקע במצולות.

	פִּשְׁטָתִי לְבוּשִׁי עוֹז כִּי רִיבִיתִי נִיאוּצִים מַעֲלֹת לְבָנִין נִתְעַצְלָתִי כִּגְעוּ קִיּוּצִים הָהוּא נָגִיד צָוָה וְשָׁב וְקִיבֵל קִרְצִים 'מִשָּׁךְ יָדוֹ אֶת לִוְצִיצִים'	
ה'ו', ז, ה		
	320 דוּדִי סִיגָל לִי נְבִיאִים נְבוּאוֹת פָּצִים עַת שְׁמָעִי הָמוּ מֵעֵי בְּעִילוּצִים לֵאמֹר פִּרְשָׁן הַנִּשְׁתָּן לְחִזָּק נִרְצִים 'בְּחֻמוֹת יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר הֵם פְּרוּצִים'	
נחמ' ב, יג		
	325 קָמְתִי צָנוּחַ מְרָפִים וְסוֹכְרִים יוֹעֲצִים קִשְׁרֵי אֶצְבָּעוֹתַי נָטְפוּ מוֹר לְהַעֲצִים מִזְמוֹר רַחֲשִׁיתִי כְּבוֹשׁ שׁוֹשֵׁנֶכָאִיִּים הַמִּתְפָּרְצִים 'סְבוּנֵי כְּדוּבָרִים דּוֹעֲכוּ כְּאֵשׁ קוּצִים'	
תה' קיח, יב		
	קוּצִים שְׁלֵהֵב מְשׁוּלֵיהֶם בְּזִיקֵי נִיצוּצִים תִּקְנוֹת מְקַיֵּיף מֵלֹא כְּאֲשֶׁר הֵם חֲפָצִים 'מְקוֹל מְחַצֵּצִים'	330
שו' ה, יא		

316 כי ריביתי] כהרבותי נ כהרבותי ת" 317 נתעצלתי] ת" 318 נתעצלתי בכה"י 321 שמעין שמעתי ת" 324 וסוכרים] וסוכרים נ 325 אצבעותי] אצבעותי ת" 326 כבוש] ובושו נ מחבון] ש' ת" שוש נכאיים] שושנכים נ

316 פשטתי לבושי עוז השוו לקח טוב ה ג, עמ' 68–69: פשטתי את כותנתי איככה אלבשנה – אומרת כנסת ישראל... כבר פשטתי את כותנתי, לבוש המלכות ולבוש הכהונה ולבוש הנבואה. 317 מעלות לבנין התעצלתי השוו לקח טוב ה ד, עמ' 69: דודי שלח ידו מן החור – כיון שראה הקב"ה את ישראל מתעצלין מן התשובה... כגעו כאשר הגיע הזמן המיועד לבנות את הבית השני. 318 נגיד הכוונה לכורש שציוה לבנות הבית. וקיבל קרצים שמע לדברי המלשינות והשטנה שכתבו צרי יהודה ובנימין (עז' ד). 320 סיגל כמו 'יחד'. פצים אומרים (השוו עז' ה, א: והתנבי חגי נביאה וזכריה בר עדוא). 322 פרשגן הנשתון היא פרשגן אגרתא (עז' ה, ו). לחזק נרצים כמו 'נרצים לחזק'. 324 צנוח מרפים להשפיל את המרפים את ידנו מן הבנייה. וסוכרים יועצים על פי עז' ד, ה. 325 קשרי אצבעותי נטפו מור על פי שה"ש ה, ה, והשוו שהש"ר ה, א: וידי נטפו מור – מררים דגור כורש... 326 מזמור מכאן ועד לטור 348 פסוק המסגרת מתה' ל, א. שושנכאיים המתפרצים השוו עז' ד, ט. 328 קוצים שלהב משוליהם בזיקי ניצוצים שרוף את עובדי עבודה זרה הנמשלים לקוצים בזיקי אש. והשוו מדרש שיר השירים ב ב, יט ע"א.

עד' ג, ו	<p>פֶּתַחְתִּי תִּפֶּן אֲשֵׁיּוֹת הַיֵּכָל וַיּוֹתְלֵלוּ שִׁיפּוּעֵי מִזְבֵּחַ עַל מְכוֹנוֹתָיו נִכְלָלוּ שִׁיר רִנָּתִי עוֹלוֹת עָלָיו כָּהֶעָלוּ 'מִיּוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַחֲלוּ'</p>
תה' כא, יב	<p>335 מִצְאוֹנִי קוֹרְצִי עֵין בֵּי נִבְלוּ צִיּוֹן מְלֹאכֶת זָבוּל הַשְּׁבִיתוּ וּבִיטְלוּ חֲנוּכַת פְּרִזּוֹנוֹ חֲיִנְכִּתִּי וְחָפְרוּ וְאוֹמְלָלוּ 'חֲשָׁבוּ מִזְמָה בַּל יִכָּלוּ'</p>
תה' ה, יא	<p>הַשְּׁבַעְתִּי עֲמִיתִי עֶבּוֹר בְּעָדִי יִתְנַפְּלוּ 340 סִידוֹר תַּחֲיִנוֹת יִפְגִּיעוּ וַיִּתְפַּלְּלוּ הַבֵּית נִיכְדִי אֲדַמּוֹן שִׁימָמוּ וְאִיפְלוּ 'הָאֲשִׁימָם אֱלֹהִים יִפְלוּ'</p>
שמ' טו, י	<p>יִפְלוּ מִמוּעֲצוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר טָפְלוּ לְבַלְעָם בְּרָהֵב כְּלוּדִים וְלֹא יִנָּצְלוּ 'נִשְׁפָּתָהּ בְּרוּחָהּ כְּסָמוֹ יָם צָלְלוּ' 345</p>

331 ויִתְלַלְלוּ] כהותללו ת" 333 כהעלו] ת" כהיעלו ת" 335 נבלו] נכללו ת" ניכלו נ נכלו ת" 337 פרזונו] ת" פירזונו נ אפירזונו בכה"י 339 עבור] בעבור ת" 340 סידור תחינות] סדור תפלות ת" 341 ניכדי] נכדי ת" נכדי נ

331 אשיות היכל ויִתְלַלְלוּ קירות ההיכל, על פי 'ואשיא יחיטו' (עז' ד, יב). ויִתְלַלְלוּ ויתנשאו לגובה. 332 שיפועי מזבח הכבש המשופע הצמוד למזבח (ל). 335 קורצי עין כאן הכוונה לאוכלי קורצא, מלשינים. נבלו כנראה צריך לגרוס נִבְלוּ בכ"ף. 336 ציון מלאכת זבול השביתו וביטלו השוו עז' ד, כד: באדין בטלת עבדת בית אלהא די בירושלם. 337 חנוכת פרזונו חֲיִנְכִּתִּי על פי עז' ו, טז: ועבדו בני ישראל כהניא ולויא ושאר בני גלותא חנכת בית אלהא דנה בחדוה. פרזונו הבית נחנך עוד בהיותו מפורז וחשוף. וחפרו ואומללו המשטינים, תתני הפחת וחבריו (עז' ו, ו). והשוו שהש"ר ה ז, א: מצאוני השומרים הסובבים בעיר – זה תתני פחת עבר נהרה וחבריו. 339 בעדי יתנפלו שיתפללו עלי. 341 ניכדי אדמון בני עשו, הם הרומאים. 343 יפלו ממועצותיהם על פי תה' ה, יא, והכוונה 'יתבטלו עצותיהם'. 344 לבלעם ברהב הים יבלעם. כלודים כמצרים.

		מה דודך מדוד כוללים להנאירי יהירים שאלונני עת כרתו יערי לדוד טף נצו סיברתי להשיב פארי 'יי סלעי ומצודתי ומפלטי לי אלי צורי'	
תה' יח, ג			
	350	דודי חסדו לי צח ומגיה תארי זרחה בלבוש אדום ישאג פארי שיר והודיה אפציח בת אדום בערערי גם עליך תעבר כוס תשפרי ותתערי'	
אי' ד, כא			
	355	ראשו הנאות אור תורה העטירי דתים נחמדים מזהב ומפז הכתירי השירים געות עד פמה יעופב סברי 'כלה לבבי ושארי'	
תה' עג, כו			
	360	ושארי בכלות בזקן תקן צערי אנשי יחבוש כימי עולם לעורי 'עורי עורי דבורה עורי עורי דברי'	
שו' ה, יב			

346 כוללים] כלולים נ טף] משיח ת"י 350 ומגיה] ומגיה ת"י 351 זרחה] זרחו נ זרחו ת"י 354 הנאות] הנאות ת"י 358 תקף] תוקף נ 359 אנשי] אנשי ת"י

346 שהש"ר ה ט, א: מה דודך מדוד היפה בנשים – אומות העולם אומרים לישראל מה דודך מדוד, מה אלוה הוא מאלוהות מה פטרון הוא מפטרונין. ישראל אומרים להם דודי צח ואדום – צח לי בארץ מצרים וכו'. כוללים להנאירי מכתירים אותי בכתר הזה (מלשון 'כליל') רק כדי לקלל ולזלזל. 347 עת כרתו יערי החריבו את המקדש (יער הלבנון), והלשון על פי יר' מו, כג. 348 לדוד טף נצו לצאצא של בנו, למשיח בן דוד קויתי. 351 זרחה לזרות. בלבוש אדום על פי יש' סג, ב. 352 שיר מכאן ועד לטור 367 פסוק המסגרת משה"ש א, א. בערערי בהשקוטי אותה את כוס התרעלה (סוטה ג, ג). 354 אור תורה השוו מש' ו, כג. 355 דתים נחמדים מזהב ומפז השוו שהש"ר ה יא, א: ראשו כתם פז – ראשו זו התורה...כתם פז – אלו דברי תורה שנאמר הנחמדים מזהב ומפז רב (תה' יט, יא). 356 השירים געות לומר ולשאול עד מתי תתעכב ישועתי. 359 אנשי את מכתי האנושה.

- עִינְיוֹ | אֲדִיר לֹא יִגְרַע מֵאֲמוֹנִי
בְּכָל מְשׁוּטָטוֹת וְצוּפוֹת תַּעֲלוּמֵי חֲכִינְי
אֲשֶׁר | גִּלְגַּל עֵין עוֹלָם כּוֹלוֹ נִמְשְׁלוֹ בְּדִמְיוֹנִי
'תְּמִיד לֹא יִחָשׂוּ הַמְּזַכֵּרִים אֶת יי'
יש' סב, ו
- 365 לְחִיּוֹ | דּוּמוֹת לְמַגְדֵּל מְרַקֵּחַ בְּשִׁמְנֵי
הוֹד כְּהוֹנֶה וּלְוִיָּה וּמַלְכוּת קְצִינִי
לְשִׁלְמָה | וַיִּתּוֹק שְׂאֵלָה פְּנִיתָן רֵץ לְאַרְמוֹנִי
'וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי מִזְבֵּחַ יי'
דה"ב ו, יב
- 370 יִדְּיוֹ | זִיוֹגוֹ שְׁנֵי לוֹחוֹת אֶפְנוֹנִי
חֶרֶת בָּם חֲמוּרִים וְקָלִים וְדִקְדּוּקֵי עֵינֵינִי
וַיּוֹעֵץ | טַפְסָר לְהַשְׁפִּילָם וַיַּצּוּ לְנִבּוֹנִי
'כֹּה תַעֲשׂוֹן בְּיָרֵאת יי'
דה"ב יט, ט
- 375 יי | יִגְדֵּל שִׁמְךָ בְּחִשְׁמְלֵי שְׁנֵאנִי
כְּגִלּוֹתֶךָ הוֹד גְּבוּרָתֶךָ יֵאמְרוּ מְדֵינִי
'מִי כְּמִכָּה בְּאֵלִים יי'

363 עין עין 'חמה' נ כולו] ליתא ת"ת 365 לחייו] ת"ת להיו בכה"י בשמני] בסמוני ת"ת 367 ויתוק] ת"ת ותיק נ שאלה] שאלה ת"ת
373 שנאני] שנאני ת"ת 374 כגלותך] כגלותך ת"ת גבורתך] גבורתך יי ת"ת

361 אדיר הוא כינוי לאל. מאמוני ממאמיניו, הם תלמידי חכמים שבמדרש. 362 בכל משוטטות על פי דה"ב טז, ט.
363 גלגל עין עולם כולו השוו מדרש שיר השירים ה יב, מ ע"א: עניו כיונים על אפיקי מים – מה היונים הללו משוטטות
על אפיקי מים, כך עניו של הקב"ה משוטטות בכל... 'בכל מקום עניו ה' צופות' (מש' טו, ג) ד"א עניו כיונים, אלו תלמידי
חכמים שהן גלגל עינו של עולם (ל). 365–366 דומות למגדל מרקח... הוד כהונה ולויה ומלכות השוו שהש"ר ה יג, א:
מגדלות מרקחים – א"ר תנחומא מה מגדלות הרקח הזה יש בו מכל מיני בשמים, כך כהונה ולויה ומלכות מיעקב. 367 שאלה
כניתן רץ לארמוני השוו שהש"ר א א, ט: נראה ה' אל שלמה בחלום הלילה ויאמר אלהים שאל מה אתן לך (מל"א ג, ה) אמר
שלמה... הרי אני שואל את החכמה והכל בכלל... ויקץ שלמה והנה חלום ויבוא ירושלם ויעמד לפני ארון ברית ה' (שם, שם טו).
369 שני לוחות אפנוני לוחות הברית, השוו שהש"ר ה יד, א: ידיו גלילי זהב – אלו לוחות הברית. 370 ודקדוקי עיניני
השוו שהש"ר ה יד, ב: בין כל דבור ודבור פרשיותיה ודקדוקיה של תורה היו כתובים. 371 ויועץ מכאן ועד לטור 457 פסוק
המסגרת מדה"ב כ, כא. טפסר הוא יהושפט מלך יהודה. לנבוני הם הלויים והכהנים לפי האמור בדברי הימים המובא
בהמשך. 373 ה' יגדל שמך על פי שמ"ב ז, כו. בחשמלי שנאני בקרב המלאכים הזוהרים. 374 מדייני המצרים הנידונים
במים.

תה' צג, ד	<p>שוקיו ליבוב דוק וגיא הסדורים מלאכיו ואראליו שם קדשו מאדירים אל נביאיו נגלה בחזיונים נהדרים 'מקולות מים רבים אדירים'</p>
תה' עב, ה	<p>380 חכו סח מתק למרעית עדרים עמוסיי דרשוני וחיו ושלמו נדרים העם פניהם יזהירו כוכבי סדרים 'ולפני ירח דור דורים'</p>
שמ' טו, י	<p>385 אנה צורף צרחו משולי דרדרים קלסה שבחו ממעלה למטה בבירורים ויעמד רוח וינער פוטים בנככי משפריס 'צללו כעופרת במים אדירים'</p>
שו' ה, יג	<p>אדירים שאוניהם נערמו ונצבו כגדרים תעובים [נבלעו] כם ושגבו ישע קודרים 390 'אז ירד שריד לאדירים'</p>

377 מאדירים] מפארים ת"י 385 קלסה] נ קילסתה בכה"י 386 בנככי משברים] בחדרים נ 388 נערמו] נחצפון כגדרים] כגדרים נ 389 נבלעו] נת"י

376 שוקיו השוו שהש"ר ה טו, א: שוקיו – זה העולם, עמודי שש – שהוא מיוסד לשישה ימים. ליבוב דוק וגיא כמאמר הבא גם בהמשך הדרשה בשהש"ר 'כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ' (במ' כ, יא). לב"ב כלשון אמירה השוו זולאי, ארץ ישראל ופיוטיה, עמ' 488–492. 380–381 חכו סח מתק...דרשוני וחיו השוו שהש"ר ה טז, א: חכו ממתקים כתיב 'כי כה אמר ה' לבית ישראל דרשוני וחיו' (עמ' ה, ד) – יש לך חיד גדול מזה? (ל). 380 למרעית עדרים כמו לעדרי מרעיתו. 381 ושלמו נדרים על פי נחום ב, א. 382 יזהירו כוכבי על פי דנ' יב, ג. 384 משולי דרדרים אומות העולם הדומים לקוצים. 385 קלסה שבחו השוו שהש"ר ה טז, ו: היא קלסתו והוא קלסה, היא קלסתו מלמעלה למטה, שהיא מתחילה את קילוסיה בפניו וראשו ומסיימת בפעמי רגליו (שה"ש ה, י-טו). 386 ויעמד רוח על פי תה' קז, כה. פוטים הם המצרים (בר' י, ו). 388 אדירים כינוי למים. נערמו ונצבו על פי שמ' טו, ח. 389 תעובים הם המצרים המתועבים. ושגבו ישע קודרים על פי איוב ה, יא.

תה' צו, א	<p>דודי תוקף ירידה עשירית ירץ שבטי ילוקטו לאחד אחד בהרץ משוררים רנן ירננו כצבא ערץ שירו ליי כל הארץ'</p>
תה' צו, יא	<p>395 אני קושכת בעולם הזה אמרי מרץ צורי לי בעולם הבא יתרץ ליי פאר יתנו כל מלכי ארץ 'ישמחו השמים ותגל הארץ'</p>
תה' צו, א	<p>400 יפה עת רוצה שוקטת בלי פרץ סנסיניה בשונאיה או יקרצו קרץ ומהללים נגינותם [ינגנו] בעלות הפורץ 'יי מלך תגל הארץ'</p>
שמ' טו, יב	<p>405 הארץ מגערתך מנה וחלה ותתצרץ לעת חרצתה בסוינים חרץ 'נטית מינך תבלעמו ארץ'</p>

392 בהרץ | בחרץ ת" 393 כצבא | ת" כצבא נ 396 יתרץ | יתרץ ת" 399 עת | עין ת" 401 נגינותם ינגנו | נ נגינותם ינגנו ת" ינגנו ליתא בכה"י בעלות כעלות נ 403 ותתצרץ | יתרצרץ ת" 404 חרצתה | חרסתה נ

391 ירידה עשירית ירץ את הירידה האחרונה של הגאולה, והשוו אדר"נ נו"א לד, עמ' 102 : עשר ירידות ירדה שכינה על העולם...ואחת שעתידה להיות בימי גוג ומגוג. 392 שבטי ילוקטו לאחד אחד השוו לקח טוב ו ב, עמ' 79–80 : ולקוט שושנים – יקבץ את צדיקיו אל עיר קדשו ירושלים, ואתם תלוקטו לאחד אחד מבני ישראל (יש' כז, יב). 393 רנן ירננו על פי תה' קלב, טז. כצבא ערץ כצבא השמים. 395–396 בעולם הזה...בעולם הבא השוו מדרש שיר השירים ו ג, מב ע"ב : אני לדודי ודודי לי – אני לדודי בעולם הזה ודודי לי בעולם הבא (ל). 396 יתרץ כמו 'ישר'. 399 יפה עת רוצה שוקטת השוו מדרש שיר השירים ו ד, מב ע"ב : יפה את רעיתי כתרצה...אימתי כשאת מתרצית לי, נאווה כירושלים – בשלוחה (ל). 400 סנסיניה כמו צאצאיה. יקרצו קרץ יהרגו הרג. 401 בעלות הפורץ על פי מ' ב, יג. 403 מגה וחלה נמוגה ורועדת. ותתצרץ תרצץ. 404 חרצתה בסוינים חרץ גזרת את דינם של המצרים (יח' כט, י).

- הספי | כביריך המעתיירים ברגשם
ישאו עין וכמה ירהיבוני בהתנגשם
בהדרת | טעמי רון ירוננו ברחשם
'רשמחת עולם על ראשם'
- 410 שיניך | חינוך לעט טוהר אישושם
זוככו מכל מין אסור כהורשם
קודש | ומקודש למקודשי אורישם
'לדעת פי אני יי מקדשם'
- 415 כפלח | הנצהב ונטעיו לא בוצצים לקשם
דליך ורקניך רצופים מצות בחלשם
בצאת | גדייך ממכלאות פילאיהם להפרישם
'ויעבר מלכם לפניהם ויי בראשם'
- בראשם | בשומו כתרים ירוממוהו בשפתי ארשם
אופך ירופך מלהב צריו אישם
'מני אפרים שרשם' 420
- יש' לה, י
- יח' כ, יב
- מי' ב, יג
- שו' ה, יד

408 בהדרת] נ בחרת בכה"י טעמי] טובי נ 411 מכל] כל נ כהורשם] בהירשם נ 412 קודש ומקודש] קודש מקדש ת' 414 לא בוצצים] נת' לאבו צצים בכה"י 415 בחלשם] ברחשם נ 416 כילאיהם] כולאיהם נ כולאיהם ת'

406 כביריך כאן הכוונה כנראה לצדיקים (איוב לד, יז). 407 וכמה ירהיבוני השוו שהש"ר ו ה, א: כך בשעה שבית דין יושבין וגוזרין תעניות והיחידים מתענים הקב"ה אומר איני יכול לסבול שהם הרהיבוני. בהתנגשם כשהם ניגשים להתפלל. 408 ברחשם בתפילתם. 410 חינוך לעט טוהר אישושם השניים המאוששות בחוזקן חונכו לאכול מאכלים כשרים בלבד. 411 זוככו ונקיות הן מאכילת טרפה כאמור ('כהורשם'). 412 קודש ומקודש אגדת שיר השירים על אתר, ו, עמ' 40: שניך כעדר הרחלים – מה הרחל הזה שכולה קדושה כך ישראל קדושים. 414 כפלח הנצהב כפלח הרימון האדום. לא בוצצים לקשם בשעת הבשלתם ('לקשם') אין פרות הרימון רטובים. השוו פסחים ז א, לד ע"א: ושלרימון אינו בוצץ משקין... כל העצים יבישין מבחוץ ולחים מפנים, רימון יבש בחוץ יבש מבפנים. 415 רצופים מצות השוו שהש"ר ד ד, ג: כפלח הרמון רקתך... אפלו ריקנין שבכם רצופים מצות ומעשים טובים כרמון הזה. בחלשם במנת חלקם. 416 בצאת גדייך ממכלאות כילאיהם בצאת ישראל ממצרים. 418 בראשם בשומו כתרים השוו תוספתא, סוטה ג, יח: וכולם מלכים קשורי כתרים בראשיהם. בשפתי ארשם בארשת שפתותיהם. 419 אופך ירופך הוא מקיף ומרפרף בכנפיו כדי להצילם מן האש של האויבים.

ששים | אמות עיקר משלשה הפרדתה
בכך שמונים טפילות לתולדותיהם יחדיתה
לפני | גלעדים ששים עיר כיבשתה
אתה יך גוים הורשתה

תה' מד, ג

425 אחת | דבקתה לך מכל לאום יחסיתה
הסגלת ציון משמונים עיר אשר קדשתה
החלוצ | והמכרסם הרחקתה והגעלתה
אבותינו ספרו לנו פועל פעלתה

תה' מד, ב

מי | זאת המהילה כאילת השחר הדמיתה
430 חזיון אורה הולך ואור נצנצתה
ואומרים | טפוליה נפלאות אשר הפלאתה
מלך הגוים כי לך יאתה

יר' י, ז

יאתה | יקרת המלויכה לך ובעונך נדגלתה
כנויך הסגלתה במעגל יושר העגלתה
נחית בחסדך עם זו גאלתה 435

שמ' טו, יג

421 עיקר עיקר ת" עיקרם נ 425 לאום ת" אוס בכה"י מוס ת" 427 החלוצין החלץ ת" והמכרסם נתינת" והמכרסם בכה"י 429 המהילה ת" המהילה ת"
430 הולך ואור נתינת" ההולך ואיך בכה"י 431 טפוליה טפוליה ק הפלאתה נפלאותה ת" 433 המלוכה מלוכה ת" 434 כנויך כנויך ת" קנויך ת"
הסגלתה נסגלתה ת" במעגל במעגלי ת" העגלתה נקת" הגעלתה בכה"י

421 ששים אמות עיקר משלשה השורש של ששים אומות הם שלושת האבות, והשוו שהש"ר ו ח, א: ששים המה מלכות
ושמונים פילגשים – ר' חייא ציפוראה ור' לוי פתרי קרייה באומות העולם. ר' חייא אמר ששים ושמונים הרי מאה וארבעים.
422 טפילות כמו נוספות. 423 לפני גלעדים ששים עיר על פי מל"א ד, יג. 425 אחת דבקתה השוו שהש"ר ו ט, ה: אחת
היא יונתי תמתי – זו כנסת ישראל. 426 הסגלת ציון משמונים עיר אשר קדשתה השוו יש' סד, ט: ערי קדשך...ציון. ולא
נתגלה לנו סוד המניין. 427 החלוצין הם המואבים על פי הצירוף 'חלוצי מואב' (יש' טו, ד), ואותם הרחיק מקהל ה' (דב' כג, ד).
והמכרסם כינוי לחזיר, על פי תה' פ, יד. והגעלתה את החזיר טמאת (וי' יא, ז; דב' יד, ח). 429 המהילה כמו 'הזורחת', והשוו
שהש"ר ו י, א: ר' חייא ור' שמעון בר חלפתא הוון מהלכין בהדא בקעת ארבאל בקריצתא וראו אילת השחר שבקעה אורה, א"ל
ר' חייא רבה לר' שמעון כך תהיה גאולתן של ישראל מצפצפת...בתחלה היא באה קימעא קימעא, ואחר כך היא מנצצת ובאה.
430 הולך ואור על פי מש' ד, יח. 431 טפוליה בניה. 434 כנויך ישראל המכונים בשמך אל. במעגל יושר על פי מש' ד, יא.

- אל | לוחם מלחמתי אַערוג בַּסְבֵּרָה
מְגִיחֵי בְּאַפְפֶּם גֵּן אֲגוּז לְשִׁבְרָה
הוֹדוּ | נִצְחוּ לְמִסִּיר וּמַעֲבִיר עֲבֵרָה
'מִכֵּין הָרִים בְּכוֹחוֹ נֶאֱזָר בְּגִבּוֹרָה'
- תה' סה, ז
- 440 לא יִדְעָתִי | סְפוּרוֹת פִּלְאִיו לְסִפְרָה
עֲצָמוֹ וְגִבְהוֹ עַל שְׁחָקֵי שְׁפָרָה
לִי | פְּלִילִי יִדְרָשׁוּ לְחִבּוּשׁ נִשְׁבָּרָה
'תִּקְתֵּב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא'
- תה' קב, יט
- 445 שׁוֹבֵי שׁוֹבֵי | צְנוּחָה בְּאַרְבַּע פִּינוֹת מְחוּבָּרָה
קֶצֶף תְּלוּי בְּתִשְׁבָּה וְגַם בְּנִין הַבִּירָה
כִּי | רֹאשׁוֹ יָרוּם עַל אוֹיְבֵיךָ לְהַתְגַּבֵּרָה
'יָפָה כְּלָבָנָה בָּרָה'
- שה"ש ו, י
- בָּרָה | שִׁיתִי מַחְסִיף מְחוּפָּפֶף בְּאַבְרָה
תִּדְרָכִי קִמִּיף כְּמוֹ עֵת יְשׁוּעָתְךָ גְּבֵרָה
'וְשָׂרִי בִּישָׁשְׁכָר עִם דְּבוּרָה'
- שו' ה, טו
- 450

437 אגוז] אגוזי נק אגוזי ת' ארוז בכה"י 438 נצחו] נצחו ת' למסיר] נ למסיר ק למסיר ת' בכה"י 441 על] עד קת' 442 נשברה] שברה ת'
444 מחובר] מְזַכֵּר ת' 445 בנין] בוני ת' 448 מחופף] מחפף ת' 449 עת ישועתך] ישעתך ת' 450 ביששכר] ת' ביששם בכה"י

436 אל...אערוג על פי תה' מב, ב. לוחם מלחמתי הוא האל. 437 מגיחיי כמו 'הלוחמים נגדי'. באפפם בהקיפם. גן אגוז
את בית המקדש (ועל פי שה"ש ז, יא) להרוס. ותרגום אל גנת אגוז – לבית מקדש תנין. 438 נצחו שירו לו שיר 'למנצח'.
440 לא ידעתי ספורות על פי תה' עא, טו. 441 שחקי שפרה מרומי שמים (איוב כו, יג). 442 פלילי דייני וחכמי. לחבוש
נשברה על פי יח' לד, ד. 444 צנוחה בארבע פינות השוו לקח טוב על אתר, ז א, עמ' 89: שובי שובי...זה הבטחה לישראל
לקבצם מד' כנפות העולם. צנוחה כמו 'זנוחה'. 445 קצץ זמן הגאולה. הבירה בית המקדש, ועל פי יומא ב ע"א: כל
המקדש כולו קרוי בירה (ל). 446 ראשך ירום על אויביך על פי תה' כז, ו. 448 שיתי מחסיך על פי תה' עג, כח. מחופף
באברה באל אשר 'באברתו יסך לך' (תה' צא, ד).

יש' יג, ח

חב' ג, ז

תה' קד, ז

שמ' טו, יד

451 תכופין ס תכפי ס יעליוון ס יעליוון ת^א 452 שפרן שפר ת^א בחותם ס כחותם נק 453 ירומון ירומ ת^א ריחיקדן ריחיקדן נק ורחיקדן ס ת^א ורחומיק ת^א 455 יליוון נקתת יליוון ק יחזון ת^א 456 ייוון ק יחזון ת^א 457 בהגבירו בהגבירו ת^א 459 ירוון יחזון ת^א יחזון נסקתת ת^א 460 מנהיגיהם מנהיגים ת^א 464 להתצודד ת^א להתצודד ת^א להתצור ת^א להתצור נק להתגודד ת^א להתצור ככה י למדחפות למחפנת נ למחפנות נ למחפנות ת^א

451 תכופי חגיג הממהרים לחגוג, והשוו שהש"ר ז ב, א: מה יפו פעמיק, אלא אינו מדבר אלא מפעמי רגלים. 452 בחותם ברית יחרוץ יתקשרו בברית המילה, והשוו שהש"ר ז ב, ג: חמוקי ירכיך – א"ר יוחנן כל חיטטין ופרניקין שישאל (מחטין) [מתחטין] ומתפרנקין בעולם הזה בזכות מילה שנתנה בין ירכים. 453 יוגיוון כמו יורחקו והשוו ויקרא, יוצר 38. 455 חכמיק הסנהדרין על פסיקתם לא יוציאו לעז, והשוו שהש"ר ז ג, א: שררך – אלו סנהדרין...אל יחסר המזג – אל תחסר סנהדרין מעשרים ושלשה. 456 צופים השוו מגילה ב ע"ב: מנצפ" צופים אמרום. אם אין עשרים ושלשה כל יויוון השוו סנהדרין לז ע"א: שררך – זו סנהדרין...אל יחסר המזג – שאם הוצרך אחד מהן לצאת רואין אם יש שם עשרים ושלשה יצא, ואם לאו אינו יוצא (ל). 457 פודה כינוי לאל. פורכיק יוגיוון המעבידים אותך בפרך ייגזור. 459 משיח וכהן גדול הציורוף לקוח מזכריה ו, והשוו רש"י על אתר. וכן לקח טוב ד ה, עמ' 59–60: שני שדיך כשני עפרים (שה"ש ד, ה) אלו מלך המשיח וכהן צדק העתידים להושיע את ישראל...תאומי צביה – כשם שהיו משה ואהרן אוהבים זה את זה, כענין שנאמר 'וראך ושמת בלבו' (שם ד, יד) כך יהיו מלך המשיח וכהן צדק אוהבים זה את זה, כענין שנאמר...ועצת שלום תהיה ביניהם' (זכ"ו יג). ירויון ימשחו, והפועל רו"ז רגיל בתרגום משלי. 460 שררה מנהיגים השוו דמאי ז א, כו ע"א: להנהיג שררה על ישראל. יפרשוון כמו ישליטו (איוב כו, ט). 461 אשריה מכאן ועד לטור 517 פסוק המסגרת מיש' ה, א. נהרות כיונתון כאשר יעלו הנהרות על גדותיהם בשעת השיטפון הגדול. 462 מקול צ"ל: מן קול. 463 יחפון כמו 'ייבהלו'. 464 להתצודד למדחיפות על פי תה' קמ, יב: יצודנו למדחפת. השחווון נחשפו. השוו שבת נג ע"ב: שחווון לישנא דגלויי.

- צוֹאֲרֵךְ | כִּיּוֹן גָּבְהִי מִקֶּדֶשׁ כְּמַגְדֵּל זְקוּקוֹת
יֹפִי נְבִיאִיךָ כְּבִרְכוֹת בְּחֻשְׁבוֹן לְהַשְׁקוֹת
נָא | טוֹמְנִי סִטְנַתִּיךָ יִפְלוּ בְּמוֹעֲקוֹת
'יְהִי דְרָכָם חוֹשֶׁךְ וְחֻלְקָלְקוֹת'
תה' לה, ו
- 470 רֹאשֶׁךְ | חֵי הָרִים בְּנִפְלְאוֹת מוֹבְהָקוֹת
זוּמְנוּ לְתִשְׁבִּי בְּכַרְמֶל וּלְלוֹבֵשׁ אֲרָגְמָן מוֹעֲנָקוֹת
לִידִידִי | וְלִדְכָרוּ הוֹחִילִי מוֹצִיאֶךָ מִמְּצוּקוֹת
'לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת'
מי' ו, ה
- 475 מֵה יִפִּית | הִנֵּה וְהַמַּעַל־נִגְהָ בְּחֻשִּׁיקוֹת
דְּלִיטִיךָ נְטוּעוֹת שׁוֹרֵק וּמַעֲזוּקוֹת
שִׁירָת | גְּאוּלָּה שׁוֹרְרוּ בְּהִיל נִירוֹת דּוֹלְקוֹת
'שְׂבָעָה וְשְׂבָעָה מוֹצָקוֹת'
זכ' ד, ב
- מוֹצָקוֹת | בְּנִהְרִים מְאִירוֹת יוֹם וְלֵיל מְבָרִיקוֹת
אִישׁוּשִׁם יוֹקֵבֶעַ מְלַעֲנֹת כְּמֶאֱז בְּתִשְׁבוֹת רִיקוֹת
'לְמָה יִשְׁבְּתָה בֵּין הַמְּשַׁפְּתִים לְשִׁמְעַ שְׁרִיקוֹת'
שו' ה, טז

466 כמגדל] כמגדל נ 468 טומני] נ טמוני ת^ה 470 הרים] הרים 'וירי' ק 474 בחשיקות] נסקת^ה בחשוקות בכה"י 476 שוררו] שוררי קת^ה בהיל] ק
בהול נסת"ת^ה 477 ושבעה] ושבעות בכה"י 478 בנהרים] בכהרם נ בנהרם סקת^ה 479 אישושם] פצת אשושם ת^ה אנשי שם בכה"י

466 כיוון ישר, והשוו לקח טוב על אתר, ז ה, עמ' 91: צוארך כמגדל השן – זה ביהמ"ק שהוא גבוה כצואר. כמגדל זקוקות כמו
מגדלור, מגדל המוציא זיקי אש. והשוו מדרש שיר השירים ד ד, לג ע"ב-לד ע"א: כמגדל דוד צוארך – זה מגדל בית המקדש...
ובשעה שהיה מגדלו של דוד מדליק היו כולם דולקין, והיו אורן יוצא מסוף העולם ועד סופו, ואפילו ספינות שהיו מפרשין בים
הגדול הולכים לאורן. 467 להשקות להפיץ דעת, והשוו מדרש שיר השירים ז ה, מד ע"ב: עיניך ברכות בחשבון – אלו הזקנים
שהיו משקין מתורתן לכל ישראל כברכה שמשקין ממנה לשדות. 468 טומני סטנתיך הטומנים בלבם את הרשעות, השטנה.
471 לתשבי לאלהיה התשבי. וללובש ארגמן לדניאל, השוו לקח טוב ז ו, עמ' 92: ראשך עליך ככרמל – מלמד שעתידים
ישראל לשרות עליהם רוח הקדש כשם ששרת על אליהו בהר הכרמל...ודלת ראשך כארגמן – מתי ישאו ישראל ראש כדליות
של גפן בזמן שיתקיימו חזיוני דניאל שנאמר בו 'ארגונוא ילבש' (דנ' ה, ז). 472 לידידי לאלוהי. מוציאך ממצוקות על פי
תה' קז, כח. 474 הנוה והמעונגה על פי יר' ו, ה. 475 דליותיך ענפך, הבנים הנטעים. נטועות שורק ומעוזקות על פי
יש' ה, ב. 476 בהיל נירות על פי איוב כט, ג. 478 מוצקות לשון יציקת השמן. 479 מלענות כמאז בתשובות ריקות שלא
להיות כמו בני ראובן שענו הן לברק הן לסיסרא תשובות ריקות. והשוו בתרגום על אתר: למשמע בשורתא דא מן דא, לברק
אתון אמרין דילך אנחנא, לסיסרא אתון אמרין דילך אנחנא. למשמע בשורא למידע אי דא משריתא נצחא בקרבא למהוי עמיה.

תה' כ, ט	זאת קומתך אָשׁר מוֹגִיף הַשְּׁפִילוֹ בוֹחֶרְךָ בְּכֵן פֶּתֶמֶר יִגְבִּיָּה וְהֵם יוֹאֲפְלוֹ דוֹדִי גְּעִי שְׁעָה כִּי צָרִי הָעֶפִּילוֹ 'הִמָּה פָּרְעוֹ וְנָפְלוֹ'
יר' לא, ו	485 אֲמַרְתִּי דִּלּוֹתֵי שְׁחוּתִי וּנְגוּהִי לֹא הָלוּ הַתַּעֲלָה בְּסַנְסִינִי בְּמוֹפְתֶיךָ וּבָךְ יִצְהָלוּ לְכַרְמוֹ וְשׁוּרוֹתָיו יַעֲזִיק וַיֹּאמֶר הַתְּנַחֲלוּ 'רְנוּ לִיעֶקֶב שְׁמָחָה וְצִהָלוּ'
יר' ד, ב	490 וְחַפֶּךָ זְמֶרָה יִפִּיק בְּנִיךָ כִּי הוֹקֶהָלוּ חֲנִיכֵי לוֹיִיךָ עָלֵי עֲשׂוֹר יִהְלָלוּ כָּרֶם טִיעוּ יֵישֵׁב הַבּוֹצְרִים יִבְהָלוּ 'וְהַתְּבָרְכוּ בּוֹ גּוֹיִם וּבּוֹ יִתְהַלָּלוּ'
שמ' טו, טו	495 יִתְהַלָּלוּ יוֹדוּ לְחֵי וּבְנִיָּהוּ יֵאָהִילוּ כָּל דּוֹרְכֵי חֵץ יִתְמוּלְלוּ וְיִתְהוֹלְלוּ כְּאֵז נִבְהָלוּ'

482 יואפלו] יאפלו סת"י יאופלו ת"ת"י 483 געיי] געיי ת"ת"י 485 ונגוהי] ונהורי ס 486 במופתך] ת"י במופתך 'כקדם' נ 487 ושורותיו] סת"י ושדותיו נ (ושדותיו) [ושורותיו] ק ושירותיו ת"י יעזיק] יעזוק ת"י יעזוק נקת"ת"י יעזר ס התנחלו] ת"י התנחלו נסת"ת"י 490 הבוצרים] והבוצרים סקת"ת"י

481 מוגיך כמו 'מדכאיך' (יש' נא, כג). 482 בוחרך כינוי לאל אשר בחר בנו מכל העמים. כתמר יגביה השווה מדרש שיר השירים ז ח, מה ע"א: זאת קומתך דמתה לתמר, מה התמר מתמר ועולה כך היו ישראל עולין במעלה על שאר האומות. יואפלו כמו 'יושפלו'. 483 געיי כמו 'תפילתי'. 485 ונגוהי לא הלו ולא זרח אורי. 486 התעלה יש להבין: אמרתי להתעלות, והשווה מדרש שיר השירים ז ט, מה ע"א-ע"ב: אמרתי אעלה בתמר – בשעה שגלו ישראל אמרו להם אומות העולם מעכשיו אין בו כח, אמר הקב"ה, אני אמרתי אעלה בתמר, אני מודיע את גבורתי ביד בניה של תמר ('בסנסיני במופתך') ושמי יתעלה על ידכם. 487 התנחלו השווה במ' לג, נד. 491 כרם טיעו כמו מטע כרמו (מי' א, ו). הבוצרים יבחנו והבאים להזיק ולהפריע יגורשו. 493 יאהילו יקבעו את מושבם. 494 דורכי חץ יתמוללו על פי תה' נח, ח.

אי' ג, נה	<p>אָני לי סִיבּוּ גוּרֵי אָרִיּוֹת כּפִּירִים שׁוֹאָגִים עַל יוֹנֵי הַגֵּיאוֹת הָיָה יְקוֹד כְּאִיבִי אָנוּשׁ בְּעֵימָקֵי דְכִיּוֹת 'קָרְאֵתִי שְׁמֶךָ יְיָ מְבוֹר תַּחֲתִיּוֹת'</p>
יש' לה, ט	<p>500 לָכֵה דוּדִי סְמִכְנִי מְשָׁמִי עֲלִיּוֹת עוֹרָה קִבֵּץ שְׁאָרֵי מִכְּפָרִי גְלִיּוֹת לִידִידִי פָּנִים אֲשֶׁה לְקַצֵּץ עֲבוֹתִי מִלְכִּיּוֹת 'לֹא יִהְיֶה שֵׁם אֲרִיָּה וּפְרִיץ חַיּוֹת'</p>
יש' לד, טו	<p>505 נִשְׁכִּימָה צַפְצָף לָךְ הַלֵּל וְהוֹדִיּוֹת קִלְסָךְ בִּנְצָנִי וְחִסִּידִי אֲנָשִׁי זְכִיּוֹת בְּקֶרֶן רוּמִי יִקְנְנוּ קַפּוֹז וְאִיּוֹת 'אֶף שֵׁם נִקְבְּצוּ דִּיּוֹת'</p>
שו' ה, יז	<p>דִּיּוֹת שׁוֹת יוֹשֶׁת גְּבוּל רִשְׁעָה לְהִיּוֹת תָּמָה בְּלִי עוֹד לְתִמּוּחַ וּלְקִנְתָּר בְּגִנִּיּוֹת 'גִּלְעָד בְּעֶבֶר הִירְדֵּן שָׁכַן וְדָן לְמָה יָגוּר אֲנִיּוֹת' 510</p>

496 סיכבון] סִיבּוּ ת^א 498 יקוד] יְקוֹד ת^א כאיבין] ק לבבי ת^א דכיות] דוכיות ס דכיות ק 501 שאריתין] ס גולי נ גולי' שאריתין] ק גליות] סת' הגליות נק 506 רומי] רומי סת' 508 שות] שות ס

496–497 גורי אריות כפירים שואגים על פי יר' נא, לח. 497–498 בטורים אלה שהיו צריכים לפתוח על פי האקרוסטיכון באותיות מ"ם נו"ן נתחלף לו לפייטן הסדר, ופתח אותם על פי אקרוסטיכון תשר"ק בכ"ף יו"ד. יוני הגיאות על פי יח' ז, טז. יקוד כמו 'צורב'. בעימקי דכיות כאב אנוש (יש' יז, יא) ועמוק כמצולות ימים. 500 משמי עליות משמי שמים, ועליות כינוי לשמים, על פי תה' קד, ג. 501 מכפרי גליות השוו שהש"ר ז יב, א: לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים – בכופרים בו, אלו כרכי אומות העולם. 502 אשה כמו 'אשא'. 504–505 נשכימה צפצף לך הלל והודיות קלסך בנצני השוו שהש"ר ז יג, א: נראה אם פרח הגפן – זו קריאת שמע ('נשכימה צפצף'), פתח הסמדר – אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות, הנצו הרמונים – תינוקות שיושבים ועוסקים בתורה ('בנצני'). 506 בקרן רומי אפשר שהכוונה לקרן זעירה (דנ' ז, ח) והשוו בר"ר עו ו, עמ' 903: וארו קרן אחרי זעירא סלקת – זו מלכות הרשעה. וכאן הזיהוי הוא כנראה: רומי המזרחית, קונסטנטינופול. יקננו קפוז ואיות על פי יש' לד, טו. 508 גבול רשעה אדום, על פי מל' א, ד. 509 בגניות צורת הריכוז של גנאי. והכוונה שאחרי חורבן רומי לא יהיה עוד צורך, כמו שעשתה דבורה, לקנתר את בני גלעד ואת בני דן על שלא לקחו חלק במלחמה.

הַדּוּדָאִים | תִּכְכֵּף רִיחָם יְשׁוּעָה אֵימָתָה
שֶׁהֵם צוֹפְנֵי נֶאֱמָר לָךְ וְאַתָּה צִיפּוֹנָם הַתְּאֵמָתָה
בֶּן | רֹעֵה נֶאֱמָר הַצְמִיחַ כְּנִמְתָּה
'כְּגֹדֶל זְרוּעֶךָ הוֹתֵר בְּנֵי תְמוּתָה'

תה' עט, יא

515 מי | קָם כְּמוֹהוּ בְּמַלְכִים אֲשֶׁר רוּמְמָתָה
צִדֵּק אֲזוּר וְצִדְקִינוּ שְׁמוֹ רְשָׁמָתָה
שָׁמֶן | פִּיטוּם מְשַׁחְתּוֹ מִקֶּרֶן הַשְּׁפָרָתָה
'וְאַתָּה בֵּית לָחֶם אֶפְרָתָה'

מי' ה, א

אֲנֶהְגֶּךָ אֶל | עִירֵי כְמוֹ לְנִבְיָאֵי הַחֲלָמָתָה
520 סְקוֹר בְּחֶדֶר הוֹרָתִי שְׁכִינָתְךָ הַהֶעֱלָמָתָה
מִזְמוֹר | נִזְמַר בְּרַחֲמֶיךָ קִרְיָה הַמְּמָתָה
'וְאַתָּה עִירֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר זַעֲמָתָה'

זכ' א, יב

זַעֲמָתָה | מִקְדָּשְׁךָ וְנוֹחַ לְרִצּוֹת מִידָתְךָ סִימָתָה
לְרַחֲמוֹ שׁוּבָה וּמַחְרִיבֵיו הוּם כְּמוֹ הַמּוֹתָה
'תְּפוֹל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה' 525

שמ' טו, טז

512 שהם' ת"י שש הם ס צופנים] נת' צפונים ס צופים ת"י ובכה"י ציפונם] צפונם סת"י צפונם ת' 516 וצדקיננו שמו רשמתה] וצדקתו שמור שמתה ת"י 519 החלמתה] הלחמתה ת'

511 תכף ריחם ישועה בשכר דודאי ראובן (בר' ל, טז) הריחניים זכתה לאה להיושע, ונולדו לה יששכר וזבולון, על פי שהש"ר ז יד, א: בא וראה כמה חביבין הדודאים לפני מי שאמר והיה העולם, שבשכר הדודאים הללו עמדו שני שבטים גדולים מסוימים. 512 שהם צופנים לך ואתה ציפונם השוו שהש"ר, שם: חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך – אמר הקב"ה לישראל אתם צופנים לי ואני צופן לכם. 513 בן רועה נאמן בן לדוד בן ישי הרועה הנאמן, משיח בן דוד. 515 מי קם כמוהו במלכים השוו שהש"ר, שם: הדוד אחד תאנים טובות מאד – ... וגלותו של צדקיה (ל). 516 צדק אזור על פי יש' יא, ה. וצדקיננו שמו על פי יר' כג, ו. 517 שמן... מקרן השפרתה השוו בתיאור משיחת דוד מקרן השמן (שמ"א טז, יג). 519 אל עירי לירושלים. החלמתה כפי שהראית בחלום הנבואי. 520 סקור בחדר הורתי לראות במקדש את השכינה שהעלמת מכל עין. בחדר הורתי על פי שה"ש ג, ד. 521 מזמור מכאן ועד לטור 581 פסוק המסגרת מתה' צח. קריה הממתה את העיר שהחרבת. 523 ונוח לרצות מידתך מידתך היא מידת החסידות קשה לכעוס ונוח לרצות (אבות ה, יא). סיימתה כמו 'לימדת'. 524 לרחמו את המקדש. כמו המותה כפי שהממת את המצרים והפחדת אותם.

חב' א, יב	<p>שְׁמָאלוּ כְּלָפְלָה בְּצִיָּה דְרורֵי לָמוֹת יְמִינוֹ תְרַעָה לְעֵתִיד מְגוֹדְלִים בְּיַתְמוֹת שִׁירוֹ טוֹפְפוֹ לְמֶלֶךְ בְּלִי עֵילָגוֹת וְאֵלְמוֹת 'יִי אֱלֹהֵי קְדוֹשֵׁי לֹא נָמוֹת'</p>
תה' מח, טו	<p>530 הַשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם חוֹשְׁבֵי קִצִּים הָאֲנוּחִים בְּעִגְמוֹת זְמִיּוֹן מַלְכוּת סָבְלוּ וְחִסְמוּ פֶה בְּכָלִימוֹת לִי וְלִישְׁעוֹ סָבְרוּ וְהִלְכוּ בְּתַמִּימוֹת 'הוּא יִנְהַגְנוּ עַל־מֹת'</p>
יח' יח, כא	<p>535 מִי זֹאת הַצּוֹעֶקֶת בְּגִירוֹת וְגָלוֹת וְנִהְיָמוֹת דּוֹצֵי הַתְּבַשְׂרֵי כְּדַת מְשִׁיחָךְ בְּתַאֲיִמוֹת שִׁיר גִּיל יָשִׁיר עִם נוֹלָד הָעֲמוֹת 'חֵיהִ יִחְיֶה לֹא יָמוֹת'</p>
שו' ה, יח	<p>540 יָמוֹת בּוֹגֵד וְשׁוֹדֵד וְיִהְיֶה צָמוֹת אֲמָצָה לִי יֵאֱמָרוּ אֲלוֹפֵינוּ בְּנִאֲיִמוֹת 'זְבוּלוֹן עִם חֶרֶף נִפְשׁוֹ לָמוֹת'</p>

526 בציה] בצאה ס למות] ה'למון[ת] ס 531 וחסמו פה] וחטמו בה ס 535 כדת] לדת ס 539 אמצה לי] אָם צהלי ס

526 כלכלה בציה השוו נח' ט, כא. דרורי למוֹת השוו שהש"ר ח ו, א: חרות על הלוחות (שמ' לב, טז) אל תקרי חרות אלא חירות...חירות ממלאך המות. 528 טופפו לשון דיבור. ואלמוֹת השוו ספר יצירה ה, כא: שיחה ואילמוֹת. 530 השבעתי אתכם השוו כתובות קיא ע"א: השבעתי אתכם – שהשביע הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא ימרדו באומות העולם...ושלא ידחקו את הקץ. והשוו התרגום על אתר: אמר מלכא משיחא משיבא אנא עליכון עמי בית ישראל מה דין אתון מתגריין בעמי ארעא למפק מן גלותא...אתעכיבו פון זעיר עד די שיצון עממיא די עלו לאגחא קרבא לירושלם. 531 זמיון מלכות כמו מסים וארנוניות. השוו גיטין ה ט, מז ע"ג: פיסים וזימיונות וגולגליות וארנוניות, ועל פי 'זמיא' (עונש, קנס) ביונית. 534 הצועקת בגירות וגלות השוו מדרש שה"ש ח ה, מז ע"א: מי זאת עולה מן המדבר – מן הגלות שדומה למדבר. ונהמוֹת ונהמה. 535 כדת משיחך כדבר משיחך ודתו. או אולי: התבשרי לְדַת משיחך (ראו ח"נ) והוא הולם את לשון שה"ש על אתר: שמה חבלתך אמך שמה חבלה ילדתך. 536 עם נולד העמות אולי על פי המשל המובא בשהש"ר ח ה, א על הסכנה שהיו ישראל נתונים תחת הר סיני, וניצלו ממנה – והרי זה משל לאדם שאומרים לו, אם עברת את כל הסכנות האלה וניצלת, הרי זה כאילו כעת נבראת ברייה חדשה (ל). 538 בוגד ושודד על פי יש' כא, ב. צמוֹת כמו מוצמת למוות. 539 אמצה לי יאמרו אלוֹפֵינוּ על פי זכ' יב, ה.

	שימני כחותם אַמְרָה אִיוּמְתָךְ בִּישְׁרָתָה עַל כַּפִּים חֲקוּתִיךְ בְּחִמְלָתְךָ חֲדָשׁ גְּבוּל קִדְשְׁךָ שִׁים לְסֹפֶר תְּהִילָתְךָ 'יֵי אֱלֹהִים אֲפִיר צִדְקָתְךָ'	
תה' עא, טז		
	מִים דּוּמִים הוּמִים [עַל] עֲדָתְךָ הַמֵּית אַהֲבָתְךָ בַּל יִכְבוּ מַלְבּ דּוֹדְתְךָ פִּי וְחֵק צִדְקָתְךָ בִּשְׁרָתִי בְּקִהְלָתְךָ 'לֹא כַחֲדָתִי חֲסִדְךָ וְאַמְתְּךָ'	545
תה' מ, יא		
	אַחוּת לָנוּ קִטְנָה זְנוּחָה תֶּאֱרָס בְּחִיבָתְךָ חֲסִד נְעוּרֶיךָ זְכוֹר וְהַשְׁבִּיעָה בְּרַקְמָתְךָ נִפְלְאוֹת טְכוּסוֹת עוֹרֵר לָהּ וְשִׁאנְנָה בְּאֲדָמָתְךָ 'חֲתִיתְךָ יִשְׁבוּ בָּהּ תִּכְיִן בְּטוֹבָתְךָ'	550
תה' סח, יא		
	בְּטוֹבָתְךָ יִרְאוּ עִם הַצָּגִים לְחִלּוֹתְךָ כִּנֹּס זְרוּיִמוֹ אֶסוּף נִדְחִימוֹ בְּחִמְלָתְךָ 'תִּבְיָאמוּ וְתִטְעֲמוּ בְּהַר נִחְלָתְךָ'	555
שמ' טו, יז		

545 הומים על" ת"י על ס חומים בכה"י 549 בחיבתך] סת"י כי חבתך בכה"י 550 והשביעה ברקמתך] והשביעה ברחמתך ת"י

541 איומתך כנסת ישראל, והשוו שהש"ר ח ו, ג: אמרו ישראל לפני הקב"ה שימני כחותם על לבך...אמר להם הקב"ה לא אתם ולא נביאיכם שאלתם כהוגן וכראוי...ואיזה כהוגן, הה"ד הן על כפים חקותיך (יש' מט, טז). 543 גבול קדשך הוא הר סיני, על פי תה' עח, נג, ועל ההתגלות החדשה יספרו תהלתך. לספר תהלתך על פי יש' מג, כא. 545—546 מים דומים... בל יכבו אלה האומות, השוו שהש"ר ח ז, א: מים רבים לא יוכל לכבות את האהבה — מים רבים אלו אומות העולם...לא יוכלו לכבות את האהבה — אהבה שהקב"ה אוהב לישראל. 546 דודתך היא האהבה של כנסת ישראל לדודה, והשוו לקח טוב, שה"ש ח ו, עמ' 99: כי עזה כמות אהבה — שאנו אוהבים אותך. 547 צדקתך בשרתי בקהלתך על פי תה' מ, י. 549 תארס השוו הו' ב, כא. 550 חסד נעוריה זכור על פי יר' ב, ב. ברקמתך בבגד מעשה רוקם. 553 הצגים העומדים. 554 אסוף נדחימו על פי יש' יא, יב.

- אם | לוחמים בי כים יחמו
מבטחי בשמו פי אמילם ויהמו
עשה | נקמות בצרי וכן עוד ייהלמו
'הן יבשו ויכלמו'
יש' מא, יא
- 560 אני | סמוכה במצות פחומה ומצמיתי עצמו
עצמוני אכלוני ואת נוי הישמו
הושיעה | פליטי והם רדם עולם ירדמו
'בגדל זרעך ידמו'
שמ' טו, טז
- 565 כרם | צמחי דליותיו גדלו ונתרוממו
כרסמו חזיר יער וזמ' רותיו נגממו
לו | רם תגדור ומחוציי ינשמו
'פודה יי נפש עבדיו ולא יאשמו'
תה' לד, כג
- 570 יאשמו | שוקטי שמר אשר לי לא ריחמו
תרעיל משתייהם בחומם עת יחמו
כמו' פאו מלכים נלחמו'
שו' ה, יט

558 ייהלמו] ייחלמו בכה"י

556 כים יחמו על פי יר' ו, כג; נ, מב. 557 בשמו כי אמילם על פי תה' קיח, יא. 558 עשה נקמות על פי מי' ה, יד. 560 סמוכה במצות השוו התרגום על אתר: אני תקיפא בפתגמי דאורייתא כשורא. ומצמיתי עצמו על פי תה' סט, ה. 561 עצמוני אכלוני על פי יר' נ, יז. אכלוני ואת נוי הישמו על פי יר' י, כה. 562 רדם עולם ירדמו השוו יר' נא, נז. 564 דליותיו גדלו השוו יח' לא, ז. 565 כרסמו חזיר יער על פי תה' פ, יד: יכרסמנה חזיר מיער (עי"ן תלויה) ונדרש בהיפוך אותיות על 'רמי' (אדר"נ נ"א לד, עמ' 100). נגממו השוו 'אילן שנגמם' (שביעית א, ח). 566 ינשמו בארמית של ארץ ישראל משמש בניין אתפעל לציון 'הבראה'. 568 שוקטי שמר נאמר על מואב (יר' מז, יא). 569 משתייהם בחומם עת יחמו על פי יר' נא, לט. והכוונה: בשעה שהמשתאות יהיו בשיאם.

תה' קמה, ב	<p>כְּרָמִי שְׁשִׁיתוֹ נִשְׁאָר [לְנִגְיָדִי] לוֹוֶעַד מִידַת חֲמֵשׁ הַיָּדוֹת תָּשִׁיב לְנִסְיָכִי לְהַסְעֵד יִמְיִנוּ וְיָדוֹ בְּהַרְדוּתָךְ רוּמְמוֹתֶיךָ אֲוֶעַד וְאַחֲלָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד</p>
יר' כט, כג	<p>575 הַיּוֹשֶׁבֶת אֲמוּלָה עַד מְתֵי תַסְעֵד לִיכּוּב חֲבָרִים עָרוּב בַּעֲדָה לְבָל תַתְּסַעֵד וְזָרוּעַ הוֹדֶךָ גִּלָּה כְּסַחְתָּהּ לְהַעֵד וְאַנְכִי הַיּוֹדֵעַ וָעֶד</p>
תה' י, טז	<p>580 בֶּרַח דּוֹדֵי וְדָמָה רָכַד עֲרָסִי סוֹעֵד בְּאַהֲבִים שׁוֹב נִתְעַלְסָה פִימִי מוֹעֵד קָדְשׁוֹ יִשְׁכֹּן כָּל בָּשָׂר אֵלָיו צוֹעֵד יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד</p>
שמ' טו, יח	<p>וָעֶד עֲדֵי עוֹלָמִים מְלִכּוּתָךְ וָעֶד יִצִּיץ נֹזֵר לַחֲמֵי הָיִית לְאוֹמִים עֵד יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד 585</p>

571 נשאר] לנגידי ת"י לוועד] לוועד ת"י 573 בהרדותך] ת"י בהרדתך בכה"י 576 בעדה] בצרה ת"י תתסעד] תתמעד ת"י 577 כסחתה] כשחתה ת"י 580 שוב] ת"י טוב ת"י טוב בכה"י 581 כל] וכל ת"י 583 עדין] עד ת"י

571 ששיתו נשאר מכל כרם ישראל נשאר לבית דוד רק ששית, שבטי יהודה ובנימן, והשוו תרגום על אתר: ביה היא שעתא אתאמר בנבואה לשלמה למהוי איהו שליט בעשר שבטין כל יומוהי ובתר מותיה יהא שליט בהון ירבעם בר נבט ותריין שבטין יהודה ובנימן יהי שליט בהון רחבעם בר שלמה (כך נתפרש לשון האלף ומאתים). לוועד כמו 'לייעד'. 572 חמש הידות עשרה שבטים. לנסיכי הוא מלך המשיח (ל). 573 רוממותיך אועד על גדולתך אעיד. 575 היושבת אמולה השוו לקח טוב, שה"ש ח יג, עמ' 103: היושבת בגנים – זו כנסת ישראל שיושבת בגלות בין המלכיות. אמולה השוו יח' טז, ל: מה אמולה לבתך. עד מתי תסעד כמו 'מתי תסעד את לבה'. 576 ליכוב חברים השוו שהש"ר ח יד, א: בשעה שישאל קורין בתורה בחבורות ('חברים') – קולך השמיעני... בשעה שישאל קורין את "שמע" בפה אחד, בקול אחד, בנעימה אחת – קולך השמיעני. תתסעד יש כנראה להעדיף את נוסח 'תתמעד'. 579 רכד ערסי על פי מש' ז, טז. 580 באהבים סוב נתעלסה על פי מש' ז, יח. כימי מועד על פי הו' יב, י. 581 כל בשר אליו צועד השוו יש' טו, כג. 584 יציץ נזר על פי תה' קלב, יח. נזר לחמי בן ישי בית הלחמי, הכוונה למשיח בן דוד. לאומים עד כמו 'עד לאומים' (יש' נה, ד).

- לך | בְּנֵי טְלָאֵי גּוֹעִים בְּשׁוּעָתָם
[חָמֶס יִזְעָקוּ] מִתְּאוּמֵי זִוְגוֹת סוּרְטֵי מְקַהְלוֹתָם
לְצָבִי | בְּחֻלְצָךְ מֵאֲרֵי תְרוֹן בְּתוֹלָה לְעוֹמָתָם
‘וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד מֵעַל אֲדָמָתָם’
עמ' ט, טו
- 590 או לְעוֹפָר | וְרֹאם דְּמָה וְהַכְרִיעַ עוֹקְצֵי לְהִלְאוֹתָם
הַבִּיר קֶשֶׁת צַר וְהַרְבִּיץ גְּדִי בְּמַרְעִיתָם
הָאֵילִים | בְּיִשְׁרָךְ דָּלֶם כְּדָגִים לְהַרְבוֹתָם
‘לְהַצִּיל מִמּוֹת נַפְשָׁם וּלְחִיּוֹתָם’
תה' לג, יט
- 595 עַל | הוֹגִים בְּלִי לְהַשְׁבִּית צֶדֶק מִבִּינּוֹתָם
שׁוֹב הַלְבִּין אֲדוּמָם כַּחֲמָה לְהָאִיר גִּיהוֹתָם
הָרִי בְּשָׁמִים | עֲלֵיהֶם תִּנְגִּיָּה כּוֹכַב זִהְרָתָם
‘וְתִשְׁלִיךְ בְּמַצִּילוֹת יָם כָּל חַטָּאתָם’
מי' ז, יט
- חַטָּאתָם | נֶקֶם מֵהֶם וְהַזְהִיר כָּלִבָּנָה דְּמוֹתָם
אוֹיְבֵיהֶם יִפְּלוּ תַחְתָּם כְּסִיסְרָא וְיִבִּין לְכָלוֹתָם
‘מִן שָׁמַיִם נִלְחָמוּ הַכּוֹכָבִים מִמְּסִילוֹתָם’
ש' ה, כ
- 600

586 גוועים ת' גווערים בכה"י 587 חמס יזעקו ת' סורטי ת' פורטי בכה"י 589 יתשון ת' יתנשו בכה"י 590 עוקציי עוקצי ת' 595 גיהותם גויותם ת' 596 תנגייה ת' 598 נקם ת' נקה ת"

586 לך מכאן ואילך פסוק המסגרת משה"ש ח, יד משמש הן לטור הראשון הן לטור השלישי בכל מחזורות. בחטיבה כולה נמנים שנים עשר המזלות. בני טלאי כינוי לישראל, ורמז למזל טלה. גוועים רמז לשור הגועה על בלילו (ל). 587 מתאוּמֵי רמז למזל תאומים. והשוו שהש"ר ח יד, א: שני חברים שהיו עסוקים בדבר הלכה וכו'. מתאוּמֵי זוגות מן המלכיות הכפולות, ובמקרה דידן אדום וישמעאל (ל). סורטי רמז למזל סרטן. סורטי מקהלותם הפוגעים בקהילות ישראל. 588 מארי רמז למזל אריה. בתולה רמז למזל בתולה. והשוו יר' לא, יג. 590 והכריע רמז להכרעת המאזנים (ל). עוקציי רמז למזל עקרב, והם אויבי ישראל. 591 הביר מלשון שדה בור, שאינו נושא פירות. קשת רמז למזל קשת. והרביץ גדיי על פי יש' יא, ז. גדיי רמז למזל גדי. 592 האילים בישך אולי על פי 'וישרנה הפרות' (שמ"א ו, יב). דלם רמז למזל דלי. כדגים רמז למזל דגים. 594 להשבית רמז לשבתאי. צדק רמז לצדק. 595 אדומם רמז למאדים. צ"ל: אודמם? כחמה רמז לחמה. 596 תנגייה רמז לנוגה. כוכב רמז לכוכב. 598 כלבנה רמז ללבנה. 599 יפלו תחתם על פי תה' מה, ו. כסיסרא ויבין השוו תה' פג, י.